

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-72-23

Druk nr 3406
Warszawa, 22 czerwca 2023 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 14 grudnia 2022 roku w Brukseli została sporządzona Umowa ramowa o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony.

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia

2023 roku.

PREZYDENT

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Andrzej Duda

PREZES RADY MINISTRÓW

Mateusz Morawiecki

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel zawarcia Umowy

Zawarcie Umowy między Unią Europejską (UE) i jej państwami członkowskimi (PCz) a Królestwem Tajlandii podkreśla wolę Stron do zacieśnienia współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania, zarówno w wymiarze dwustronnym w relacjach UE i PCz z Tajlandią, jak i na forach wielostronnych. Zawarcie Umowy ma za zadanie wzmocnienie dialogu politycznego między Stronami w kwestiach o znaczeniu globalnym oraz stworzenie warunków dla wzajemnie korzystnej współpracy m.in. w takich dziedzinach jak: dobre rządzenie, prawa człowieka, pokój, bezpieczeństwo, gospodarka (w tym handel i inwestycje), ochrona środowiska, nowe technologie, zdrowie.

Celem Umowy jest także ożywienie relacji UE z Tajlandią, które, po zamachu stanu w Tajlandii w 2014 r., znacznie się osłabiły i nie wróciły do poprzedniej dynamiki, nawet po przeprowadzonych w 2019 r. demokratycznych wyborach. Podpisanie Umowy ma przyczynić się do podniesienia wzajemnych relacji na wyższy poziom, ustanowienia zacieśnionego partnerstwa między Stronami oraz pogłębienia i usprawnienia współpracy w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. W Umowie Strony zobowiązują się do rozszerzania i pogłębiania stosunków m.in. przez zawieranie umów szczegółowych. Istotnym elementem Umowy jest ustanowienie Wspólnego Komitetu jako organu składającego się z przedstawicieli Stron, którego zadaniem jest prowadzenie konsultacji oraz nadzór nad realizacją celów Umowy.

Tajlandia to kolejne, po Indonezji, Filipinach, Wietnamie i Singapurze, państwo w regionie Azji Południowo-Wschodniej, z którym UE zwiąże się umową o partnerstwie i współpracy. Podpisanie i realizacja Umowy pozwolą na zwiększanie zaangażowania i roli UE oraz PCz w regionie, którego znaczenie wzrasta zarówno gospodarczo, jak i geopolitycznie. Umowa w znaczący sposób rozszerza m.in. zakres relacji gospodarczych i handlowych między Stronami, co jest szczególnie istotne w świetle globalnych ekonomicznych skutków pandemii COVID-19, agresji Rosji na Ukrainę oraz rywalizacji handlowej na linii USA – Chiny (m.in. zachwianie łańcuchów dostaw). Umowa ma być także impulsem dla nadania większej dynamiki negocjacjom umowy o wolnym handlu UE z Tajlandią.

2. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Umowa stanowi pierwsze dwustronne porozumienie między UE i Tajlandią.

Krótką charakterystyka poszczególnych Tytułów:

Tytuł I „Charakter i zakres stosowania”: Strony wskazują na poszanowanie zasad demokracji, w tym zasady praworządności, praw człowieka i podstawowych wolności, jako fundament ich polityki wewnętrznej i międzynarodowej oraz zasadniczy element Umowy. Zobowiązują się do propagowania zrównoważonego rozwoju i współpracy w zakresie sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu i globalizacją. Jako cel Umowy wskazują potrzebę nadania strategicznej perspektywy relacjom UE – Tajlandia, w takich zakresach jak m.in.: współpraca na forach wielostronnych; przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu BMR, przeciwdziałanie nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką oraz jego zwalczanie; kontrola transferów broni konwencjonalnej; nawiązanie dialogu w sprawach poważnych zbrodni wagi międzynarodowej; nawiązanie współpracy w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej; zagwarantowanie warunków i zwiększenie rozwoju handlu i inwestycji; przeciwdziałanie barierom w handlu i inwestycjach; współpraca w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (sądowa, prawna, migracje, zwalczanie prania pieniędzy i przestępczości zorganizowanej); ochrona środowiska; zrównoważony rozwój; zdrowie; technologie i innowacje; energetyka; transport; badania i rozwój; zatrudnienie i sprawy społeczne; kultura.

Tytuł II „Współpraca dwustronna, regionalna i międzynarodowa”: Strony zobowiązują się do współpracy na forach regionalnych i międzynarodowych, w tym w ramach dialogu UE–ASEAN, w szczególności w kontekście partnerstwa strategicznego UE–ASEAN, Forum Regionalnego ASEAN oraz dialogu Azja–Europa (ASEM). Zgadzą się na współpracę dwustronną i regionalną oraz przez połączenie obu tych wymiarów dla realizacji celów Umowy i współpracy we wszystkich obszarach ujętych w Umowie.

Tytuł III „Współpraca w zakresie handlu i inwestycji”: Strony zobowiązują się do wsparcia rozwoju i zróżnicowania wzajemnej wymiany handlowej oraz stworzenia lepszych warunków dostępu do rynku obu regionów; dążą do zacieśnienia współpracy w zakresie bezpieczeństwa żywności i spraw sanitarnych i fitosanitarnych; zacieśniają współpracę w zakresie norm, przepisów technicznych i procedur przewidzianych w Porozumieniu WTO w sprawie barier technicznych w handlu. Deklarują współpracę na rzecz uproszczenia procedur celnych i ułatwień w handlu, stworzenia atrakcyjnych i sprzyjających warunków dla wzajemnych inwestycji, wsparcia handlu usługami oraz rozwoju handlu cyfrowego. Zacieśniają współpracę na rzecz ochrony i praw własności intelektualnej, a także na rzecz zrównoważonego rolnictwa i ogólnoswiatowego przejścia na zrównoważone systemy żywnościowe.

Tytuł IV „Współpraca w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”: Strony zobowiązują się do współpracy w zakresie skutecznego funkcjonowania instytucji w obszarach ścigania przestępstw i sprawowania wymiaru sprawiedliwości, a także współpracy sądowej i prawnej (w tym w sprawach karnych, cywilnych i handlowych), ochrony konsularnej, ochrony danych osobowych i prywatności, zwalczania przestępczości zorganizowanej i korupcji, zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zwalczania tych zjawisk. Współpracują w zakresie polityki w dziedzinie środków odurzających. Deklarują współpracę w zakresie przeciwdziałania przyczynom nielegalnych migracji, zapobiegania im, w tym przemytowi migrantów i handlowi ludźmi; współpracują w zakresie powrotów osób przebywających nielegalnie na ich terytorium. Państwa członkowskie UE i Tajlandia zobowiązują się do readmisji swoich obywateli przebywających nielegalnie na terytorium drugiej Strony. Strony współpracują także w zakresie spraw związanych z pomocą humanitarną, propagowaniem i zapewnieniem przestrzegania zasad równouprawnienia płci oraz wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt.

Tytuł V „Współpraca w innych sektorach”: Strony będą rozwijać współpracę w zakresie propagowania i ochrony praw człowieka, w tym będą prowadzić regularny, szeroko zakrojony dialog oraz wzmocniać współpracę w tym zakresie na forum ONZ. Strony będą współpracować także w zakresie umacniania zasad demokratycznych, praworządności i dobrego zarządzania oraz zachęcać do prowadzenia skutecznego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim. Deklarują rozwijanie współpracy w sektorze finansowym i współpracy MŚP oraz pogłębianie dialogu w zakresie polityki makroekonomicznej, polityki przemysłowej i transportowej. Deklarują ułatwianie i wspieranie odpowiednich działań w zakresie współpracy prowadzonych przez sektor prywatny obu Stron. Strony uznają zasady dobrego zarządzania w obszarze opodatkowania i będą współpracowały na rzecz propagowania oraz wdrażania tych zasad. Będą dążyć do współpracy w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym m.in. w dziedzinie badań w tym obszarze oraz standaryzacji nowych ICT i ich upowszechniania. Zacieśnią współpracę w zakresie cyberbezpieczeństwa. Postanawiają bliżej współdziałać w obszarach: nauki, technologii i innowacji, w szczególności w celu wypracowania nowych rozwiązań w odpowiedzi na wyzwania ekologiczne, zdrowotne, społeczne i cyfrowe. Potwierdzają swoje zobowiązania do wzmocnienia globalnej reakcji na zmiany klimatu, osiągnięcia celów UNFCCC i porozumienia paryskiego i planują zacieśnienie współpracy w tym zakresie. Strony zgadzają się, co do potrzeby współdziałania w dziedzinie ochrony środowiska i współpracy na rzecz rozwoju niskoemisyjnych, odpornych i zasobooszczędnych

gospodarek oraz w obszarze zarządzania oceanami. Będą także dążyć do zacieśnienia współpracy w sektorze energetycznym, dążąc m.in. do zwiększenia udziału energii odnawialnej w globalnym koszyku energetycznym. Postanawiają rozwijać współpracę na rzecz zrównoważonej turystyki oraz ochrony i maksymalizacji potencjału dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, a także edukacji i kultury. Strony będą rozwijały współpracę w zakresie polityki rolnej, rozwoju obszarów wiejskich oraz rybołówstwa, w tym m.in. w zakresie: wspierania i ułatwiania handlu produktami rolnymi, systemów jakości w rolnictwie i współpracy technologicznej. Strony będą współpracowały także w sektorze zdrowia, w tym m.in. w zakresie badań naukowych, przeciwdziałania zagrożeniu wynikającemu z występowania chorób niezakaźnych i zakaźnych, w tym COVID-19, a także w takich obszarach jak: zatrudnienie i sprawy społeczne oraz statystyki.

Tytuł VI „Środki współpracy”: Strony postanawiają udostępnić odpowiednie środki, w tym finansowe, do osiągnięcia celów dotyczących współpracy określonych w Umowie w zakresie, w jakim pozwalają na to zasoby i uregulowania każdej ze Stron. Strony postanawiają także współpracować w ramach wspólnych działań mających na celu zapewnienie państwom sąsiadującym z Tajlandią i innym państwom pomocy na rzecz zrównoważonego rozwoju w sektorach istotnych dla współpracy trójstronnej.

Tytuł VII „Ramy instytucjonalne”: Strony ustanawiają Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli obu Stron na najwyższym możliwym szczeblu do zapewnienia sprawnego funkcjonowania i wykonywania Umowy, określenia priorytetów, rozstrzygania różnic i sporów wynikających z interpretacji, wykonania lub stosowania Umowy. Komitet zbiera się co najmniej raz na dwa lata.

Tytuł VIII „Postanowienia końcowe”: Strony wskazują, że za wzajemną zgodą mogą rozszerzyć Umowę w celu zacieśnienia współpracy. Postanawia się także, że Umowa lub działania na jej mocy nie mogą wpływać na uprawnienia państw członkowskich UE do podejmowania działań w ramach współpracy dwustronnej z Tajlandią lub do zawierania nowych umów o partnerstwie i współpracy z Tajlandią. Strony określają zasady wypełniania zobowiązań oraz zasady zmian postanowień Umowy. Określają również warunki wejścia Umowy w życie, zasady jej tymczasowego stosowania, wypowiedzenia, okres ważności (5 lat po których przy braku zastrzeżeń przedłuża się automatycznie) oraz terytorialnego zakresu stosowania.

3. Skutki zawarcia Umowy

1) skutki prawne

Rzeczpospolita Polska stanie się Stroną Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r.

Podstawą prawną do podpisania i tymczasowego stosowania Umowy przez Unię Europejską jest decyzja Rady (UE) 2022/2562 z dnia 24 października 2022 r. w sprawie podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony (Dz. Urz. UE L 330 z 23.12.2022, str.70).

Zgodnie z art. 59 ust. 1 Umowy wejdzie ona w życie 30 dni po dacie, z którą ostatnia Strona notyfikowała drugiej Stronie zakończenie niezbędnych procedur prawnych. Wejście w życie Umowy nie spowoduje konieczności zmiany polskiego prawa.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 i 3, ze względu na mieszany charakter Umowy (jej postanowienia dotyczą zarówno obszaru kompetencji wyłącznych Unii Europejskiej, jak i obszaru wyłącznej kompetencji państw członkowskich), niektóre jej postanowienia – dotyczące obszaru kompetencji wyłącznych UE – podlegać będą tymczasowemu stosowaniu w relacjach między UE a Tajlandią od 30. dnia, licząc od dnia, w którym zarówno UE jak i Tajlandia powiadomią się wzajemnie o zakończeniu swoich krajowych procedur prawnych niezbędnych do takiego tymczasowego stosowania. Tymczasowemu stosowaniu podlegać będą następujące postanowienia Umowy:

- a) Tytuł I,
- b) Tytuł II,
- c) Tytuł III,
- d) Tytuł IV, artykuły: 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29,
- e) Tytuł V, artykuły: 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49,
- f) Tytuł VI,
- g) Tytuł VII,

- h) Tytuł VIII,
- i) Wspólna deklaracja dotycząca art. 5,
- j) Wspólna deklaracja dotycząca art. 23;

2) skutki polityczne

Po dokonaniu w 2014 r. w Tajlandii zamachu stanu, do przeprowadzonych w 2019 r. wyborów demokratycznych UE i jej państwa członkowskie zawiesiły kontakty na wysokim szczeblu z Tajlandią, ograniczono także zasięg i skalę współpracy. Wejście Umowy w życie da nowy impuls relacjom UE – Tajlandia, nada im wyższą rangę oraz wskaże konkretne obszary współpracy, których zacieśnianie jest korzystne dla obu Stron. Ważnym z politycznego punktu widzenia elementem Umowy jest w tym kontekście także współpraca w zakresie umacniania zasad demokracji, praworządności, dobrego rządzenia i ochrony praw człowieka. Umowa pozwoli również na prowadzenie bardziej zaawansowanego dialogu politycznego dotyczącego globalnych wyzwań. Ma także za zadanie wzmocnienie roli UE w Azji Południowo-Wschodniej.

Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową wpisuje się w założenia i cele polityki Rzeczypospolitej Polskiej wobec Królestwa Tajlandii. Polska uznaje Tajlandię za ważnego partnera w regionie Azji Południowo-Wschodniej, którego znaczenie polityczne i gospodarcze systematycznie wzrasta. Polskę i Tajlandię wiążą 50-letnie stosunki dyplomatyczne oraz sukcesywnie rozwijana współpraca polityczna, gospodarcza, edukacyjna, kulturowa i międzyludzka. Potencjał tej współpracy jest jednak znacznie większy niż obecnie odnotowywany stan relacji. Związanie Rzeczypospolitej Polskiej Umową jest korzystne dla UE i dla Polski, ponieważ poszerza ona ramy współpracy i daje dodatkowe narzędzia do pogłębienia oraz intensyfikacji dialogu politycznego i współpracy sektorowej z Tajlandią. Postanowienia Umowy pozytywnie przełożą się na współpracę dwustronną, służąc jako punkt odniesienia i element porządkujący. W wymiarze współpracy sektorowej szczególny potencjał dostrzegamy w sferze handlu i inwestycji, współpracy MŚP, rolnictwa i nowych technologii, do których w Umowie przykładana się istotną wagę;

3) skutki gospodarcze

Wejście Umowy w życie przyczyni się do wzmocnienia stosunków UE i PCz z Tajlandią pod względem ekonomicznym.

Handel dwustronny towarami między UE a Tajlandią wzrósł w roku 2022 do 41 mld EUR (w 2021 r. wyniósł 35,4 mld EUR, w 2020 r. – 29,3 mld EUR). UE jest drugim co do wielkości investorem w Tajlandii, po Japonii. Polsko-tajlandzkie relacje gospodarcze także cechują się tendencją zwykłą. Dwustronne obroty handlowe w 2022 r. wyniosły 1,77 mld USD, co jest historycznie najwyższym wynikiem (w 2021 r. obroty wyniosły 1,55 mld USD). Jednak nawet mimo corocznie odnotowywanego wzrostu polskiego eksportu do Tajlandii (w 2022 r. – 386,4 mln USD, w 2021 r. – 344,8 mln USD), Polska wciąż odnotowuje bardzo wysokie i stale zwiększające się saldo ujemne w handlu z Tajlandią (w 2022 r. – rekordowe 1 mld USD, w 2021 r. – 876,6 mln USD). Wzrasta także współpraca inwestycyjna, wciąż jednak to więcej tajskich przedsiębiorstw inwestuje w Polsce, niż polskich w Tajlandii. Wartości w handlu i inwestycjach nie odzwierciedlają potencjału w współpracy. W interesie Polski jest także równoważenie obrotów handlowych z Tajlandią i większa ekspansja na ten rynek. Współpraca w zakresie handlu i inwestycji jest ważnym elementem Umowy; pozwoli na zacieśnienie współpracy w tym zakresie i stworzenie sprzyjających warunków do zwiększenia jej zakresu.

Dodatkowo zawarte w Umowie postanowienia dotyczące współpracy w kwestiach handlowych i gospodarczych przyczynią się do zacieśnienia dotychczasowej współpracy dwustronnej, na forum Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz innych forach wielostronnych;

4) skutki finansowe

Wejście w życie Umowy nie spowoduje bezpośrednich obciążeń finansowych dla Rzeczypospolitej Polskiej;

5) skutki społeczne

Wejście Umowy w życie w bardziej długoterminowej perspektywie sprzyjać będzie wzrostowi kontaktów między społeczeństwami Polski i Tajlandii, co wpłynie pozytywnie na wzajemne zrozumienie się obywateli obu krajów i może mieć istotne przełożenie na lepszą realizację interesów Rzeczypospolitej Polskiej. Zacieśnianie relacji winno sprzyjać nawiązywaniu nowych kontaktów na szczeblu uczelni wyższych, samorządów, stowarzyszeń i organizacji społecznych i kulturalnych.

4. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Ze względu na mieszany charakter Umowy, wynikający z zakresu kompetencji Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich, określonych w Traktacie o Unii Europejskiej oraz

Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wejście w życie Umowy wymaga przeprowadzenia odpowiedniej procedury wyrażenia zgody na związanie również we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Umowa ustanawia mechanizm współpracy politycznej i handlowej między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a Tajlandią. Mechanizm ten charakteryzuje się wzajemnością praw i obowiązków oraz wspólnymi działaniami realizowanymi przez powołane w tym celu organy, według określonych procedur. Ponadto Umowa reguluje kwestie uregulowane w RP aktami rangi ustawowej (np. współpraca sądowa, ochrona własności intelektualnej). W związku z powyższym Umowa podlega ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Umowa przewiduje podejmowanie współpracy w określonych dziedzinach oraz wymianę doświadczeń, a treść jej poszczególnych postanowień jest dosyć ogólna. Dlatego też w celu wykonania Umowy nie jest konieczne przyjęcie określonych środków prawnych. Wejście Umowy w życie nie spowoduje więc konieczności zmiany polskiego prawa. Umowa nie dotyczy bezpośrednio osób fizycznych ani prawnych. Nie zmienia również spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym.

UMOWA RAMOWA
O WSZECHSTRONNYM PARTNERSTWIE I WSPÓLPRACY
MIĘDZY UNIĄ EUROPEJSKĄ
I JEJ PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI, Z JEDNEJ STRONY,
A KRÓLESTWEM TAJLANDII, Z DRUGIEJ STRONY

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „UE”,

oraz

KRÓLESTWO BELGII,

REPUBLIKA BUŁGARII,

REPUBLIKA CZESKA,

KRÓLESTWO DANII,

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC,

REPUBLIKA ESTOŃSKA,

IRLANDIA,

REPUBLIKA GRECKA,

KRÓLESTWO HISZPANII,

REPUBLIKA FRANCUSKA,

REPUBLIKA CHORWACJI,

REPUBLIKA WŁOSKA,

REPUBLIKA CYPRYJSKA,

REPUBLIKA ŁOTEWSKA,

REPUBLIKA LITEWSKA,

WIELKIE KSIĘSTWO LUKSEMBURGA,

WĘGRY,

REPUBLIKA MALTY,

KRÓLESTWO NIDERLANDÓW,

REPUBLIKA AUSTRII,

RZECZPOSPOLITA POLSKA,

REPUBLIKA PORTUGALSKA,

RUMUNIA,

REPUBLIKA SŁOWENII,

REPUBLIKA SŁOWACKA,

REPUBLIKA FINLANDII,

KRÓLESTWO SZWECJI,

państwa członkowskie Unii Europejskiej, zwane dalej „państwami członkowskimi”,

z jednej strony,

oraz

KRÓLESTWO TAJLANDII, zwane dalej „Tajlandią”,

z drugiej strony,

zwane dalej „Stronami”,

ZWAŻYWSZY na tradycyjną przyjaźń między Stronami oraz łączące je więzi historyczne, polityczne i gospodarcze;

PRZYWIĄZUJĄC szczególne znaczenie do wszechstronnego charakteru ich wzajemnych stosunków;

POTWIERDZAJĄC swoje przywiązanie do zasad demokracji i praw człowieka oraz podstawowych wolności zgodnie z postanowieniami Powszechnej deklaracji praw człowieka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne ONZ (ZO ONZ) w dniu 10 grudnia 1948 r., oraz innych stosownych międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka;

POTWIERDZAJĄC swoje przywiązanie do zasad praworządności i dobrego zarządzania oraz dążenie do wspierania postępu gospodarczego i społecznego swoich narodów, przy uwzględnieniu wymogów związanych z ochroną środowiska i zasad zrównoważonego rozwoju, a także Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 przyjętej rezolucją ZO ONZ nr 70/1 z dnia 25 września 2015 r.;

UZNAJĄC status Tajlandii jako kraju rozwijającego się oraz uwzględniając poziom rozwoju każdej ze Stron;

UZNAJĄC konieczność propagowania koncepcji i celów związanych z nieproliferacją i rozbrojeniem za pomocą odpowiednich instrumentów międzynarodowych i regionalnych z myślą o przeciwdziałaniu zagrożeniu, jakie stanowi broń masowego rażenia (BMR). Przyjęcie w drodze konsensusu rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ) nr 1540 (2004) stanowi podstawę zobowiązania całej społeczności międzynarodowej do przeciwdziałania rozprzestrzenianiu takiej broni. W dniu 12 grudnia 2003 r. Rada Europejska przyjęła strategię przeciw rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia, a w dniu 17 listopada 2003 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła politykę UE dotyczącą uwzględniania polityki nieproliferaacji w stosunkach UE z państwami trzecimi. Tajlandia, jako członek Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), jest jednym z sygnatariuszy założycieli Traktatu o strefie wolnej od broni jądrowej w Azji Południowo-Wschodniej podpisanego w Bangkoku w dniu 15 grudnia 1995 r.;

MAJĄC NA UWADZE, że Strony uznają istnienie powiązań między rozbrojeniem, kontrolą zbrojeń, pokojem i bezpieczeństwem oraz rozwojem, a także dostrzegają, że ściślejsza współpraca między Stronami wspierająca wdrażanie odpowiednich instrumentów międzynarodowych może prowadzić do postępów w osiągnięciu celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju i zwiększenia bezpieczeństwa na świecie;

MAJĄC NA UWADZE, że Strony uznają terroryzm za zagrożenie dla globalnego bezpieczeństwa i pragną zintensyfikować dialog i współpracę w walce z terroryzmem zgodnie z odpowiednimi rezolucjami RB ONZ, w szczególności rezolucją RB ONZ nr 1373 (2001), a także potwierdzają, że poszanowanie praw człowieka wobec wszystkich oraz zasad praworządności stanowi podstawowy warunek walki z terroryzmem;

POTWIERDZAJĄC, że najpoważniejsze przestępstwa wzbudzające zaniepokojenie całej społeczności międzynarodowej nie mogą pozostawać bezkarne i że ich efektywne ściganie musi zostać zapewnione poprzez wprowadzenie środków na poziomie krajowym oraz usprawnienie współpracy na poziomie globalnym;

POTWIERDZAJĄC zdeterminowanie do zwalczania poważnych zbrodni wagi międzynarodowej;

UZNAJĄC znaczenie Umowy o współpracy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Indonezją, Malezją, Filipinami, Singapurem i Tajlandią – państwami członkowskimi Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, podpisanej w Kuala Lumpur w dniu 7 marca 1980 r., i późniejszych protokołów w sprawie przystąpienia do niej;

UZNAJĄC znaczenie umacniania istniejących stosunków między Stronami, mając na względzie zacieśnienie współpracy między nimi oraz wspólną dla nich chęć konsolidacji, pogłębienia i zróżnicowania wzajemnych stosunków w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w oparciu o przestrzeganie zasad suwerenności, równości, niedyskryminacji oraz poszanowanie środowiska naturalnego i wzajemne korzyści;

UZNAJĄC, że Strony przejawiają wspólne dążenie do stworzenia zasobooszczędnej, sprzyjającej włączeniu społecznemu, innowacyjnej i zielonej gospodarki o zerowej emisji netto oraz że dzielenie się doświadczeniami z wdrażania polityki krajowej może poprawić wyniki i przyspieszyć realizację celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju;

WYRAŻAJĄC swoje pełne zobowiązanie do propagowania zrównoważonego rozwoju we wszystkich jego wymiarach, w tym ochrony środowiska i skutecznej współpracy w celu zwalczania zmian klimatu oraz skutecznego wdrażania Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), przyjętej w Rio de Janeiro w dniu 9 maja 1992 r., oraz porozumienia paryskiego, przyjętego w Paryżu w dniu 12 grudnia 2015 r., a także skutecznego propagowania i wdrażania uznanych na forum międzynarodowym standardów społecznych i norm pracy;

ZAPEWNIAJĄC w tym względzie, aby nikt nie był pozostawiony w tyle;

PODKREŚLAJĄC znaczenie pogłębienia stosunków i współpracy w takich obszarach jak migracja;

POTWIERDZAJĄC swoje dążenie do zacieśnienia współpracy między obiema Stronami w oparciu o wspólne wartości i wzajemne korzyści, w pełni zgodnie z działaniami podejmowanymi w wymiarze regionalnym;

UZNAJĄC wagę przykładaną przez Strony do zasad i postanowień rządzących handlem międzynarodowym, zawartych w szczególności w Porozumieniu z Marrakeszu ustanawiającym Światową Organizację Handlu (porozumienie WTO), sporządzonym w Marrakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r., oraz potrzebę stosowania ich w sposób przejrzysty i niedyskryminujący;

ODNOTOWUJĄC fakt, że jeżeli Strony postanowią zawrzeć, w ramach niniejszej Umowy, umowy szczegółowe dotyczące przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, które mogą zostać zawarte przez UE na mocy części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowienia takich przyszłych umów szczegółowych nie będą wiążące dla Irlandii, chyba że UE, wraz z Irlandią w odniesieniu do jej poprzednich stosunków dwustronnych, zawiadomi Tajlandię, że Irlandia ma zostać związana takimi przyszłymi umowami szczegółowymi jako część UE zgodnie z protokołem nr 21 w sprawie stanowiska Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonym do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Podobnie wszelkie późniejsze środki wewnętrzne UE, które mogłyby zostać wprowadzone zgodnie z przywołanym powyżej tytułem w celu wykonania niniejszej Umowy, nie byłyby wiążące dla Irlandii, chyba że zgłosiłaby ona chęć uczestniczenia w takich środkach lub zgodziłaby się na ich wprowadzenie zgodnie z protokołem nr 21. ODNOTOWUJĄC RÓWNIEŻ, że takie przyszłe umowy szczegółowe lub takie późniejsze środki wewnętrzne UE wchodziłyby w zakres protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii załączonego do tych traktatów;

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

TYTUŁ I

CHARAKTER I ZAKRES STOSOWANIA

ARTYKUŁ 1

Zasady ogólne

1. Poszanowanie zasad demokracji oraz praw człowieka i podstawowych wolności, określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i w innych stosownych międzynarodowych instrumentach dotyczących praw człowieka, a także zasady praworządności, stanowi fundament polityki wewnętrznej i międzynarodowej Stron oraz zasadniczy element niniejszej Umowy.
2. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do propagowania zrównoważonego rozwoju we wszystkich jego wymiarach, współpracy w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu oraz globalizacją, a także przyczyniania się do realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030.
3. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do przestrzegania Deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy, przyjętej w 2005 r., oraz zgadzają się co do zacieśnienia współpracy w celu dalszej poprawy wyników osiąganych w zakresie rozwoju.

4. Strony potwierdzają swoje przywiązanie do zasad dobrego zarządzania i zwalczania korupcji na wszystkich poziomach, w szczególności uwzględniając swoje zobowiązania międzynarodowe.

5. Strony postanawiają, że działania w zakresie współpracy w ramach niniejszej Umowy uwzględniają ich odpowiednie potrzeby oraz potencjał.

ARTYKUŁ 2

Cele współpracy

W świetle ugruntowanego partnerstwa Strony postanawiają nawiązać przyszłościowe stosunki o bardziej uporządkowanej i strategicznej perspektywie, oparte na wspólnych wartościach i sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, a także zobowiązują się do prowadzenia wszechstronnego dialogu i wspierania dalszej współpracy między sobą we wszystkich sektorach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Starania Stron będą w szczególności miały na celu:

- a) wspieranie współpracy dwustronnej i wielostronnej w ramach wszystkich stosownych regionalnych i międzynarodowych forów i organizacji zaangażowanych w sprawy objęte zakresem stosowania niniejszej Umowy;
- b) nawiązanie współpracy w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu BMR;
- c) nawiązanie dialogu w sprawie poważnych zbrodni wagi międzynarodowej;
- d) nawiązanie współpracy w zakresie zapobiegania terroryzmowi i przestępczości transgranicznej oraz ich zwalczania;

- e) zagwarantowanie warunków i wspieranie zwiększenia i rozwoju handlu i inwestycji między Stronami z obopólną korzyścią, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania zasad i przepisów WTO oraz w sposób przyczyniający się do osiągnięcia celu, jakim jest zrównoważony rozwój, oraz sprzyjający zrównoważonym łańcuchom dostaw i odpowiedzialnym praktykom biznesowym;
- f) nawiązanie współpracy we wszystkich obszarach handlu i inwestycji będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu propagowania wdrażania zasad i przepisów WTO, ułatwienia zrównoważonego przepływu towarów i inwestycji oraz zapobiegania przeszkodom w handlu i inwestycjach oraz ich usuwania w sposób zgodny z bieżącymi i przyszłymi inicjatywami UE-ASEAN oraz ze zrównoważonym rozwojem, uzupełniający je i przyczyniający się do ich realizacji;
- g) nawiązanie współpracy w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w tym w dziedzinie praworządności oraz współpracy sądowej i prawnej, ochrony danych osobowych, migracji, zwalczania prania pieniędzy, przestępczości zorganizowanej i niedozwolonych środków odurzających;
- h) nawiązanie współpracy we wszystkich innych sektorach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w szczególności w zakresie polityki makroekonomicznej i instytucji finansowych; planowania rozwoju; dobrego zarządzania w obszarze opodatkowania; zwalczania korupcji; społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw; polityki przemysłowej i mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP); społeczeństwa informacyjnego; nauki; technologii i innowacji; gospodarki niskoemisyjnej, gospodarki o obiegu zamkniętym i zielonej gospodarki; biogospodarki; zmian klimatu; energetyki; transportu; badań i rozwoju; kształcenia i szkolenia, kultury; turystyki; praw człowieka; równouprawnienia płci; środowiska i zasobów naturalnych; rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich; zdrowia; statystyk; społeczeństwa opartego na wiedzy, bezpieczeństwa żywności; spraw fitosanitarnych i weterynaryjnych; zatrudnienia i spraw społecznych;

- i) zwiększenie udziału Stron w lokalnych, regionalnych i trójstronnych programach współpracy, w których możliwy jest udział drugiej Strony;
- j) zwiększenie roli i poprawienie wizerunku Stron w regionach każdej ze Stron poprzez stosowanie różnych środków, w tym wymiany kulturalnej, wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) i edukacji;
- k) sprzyjanie porozumieniu między obywatelami poprzez współpracę między różnymi podmiotami pozarządowymi, takimi jak ośrodki analityczne, pracownicy akademicy, społeczeństwo obywatelskie oraz media, w formie seminariów, konferencji, kontaktów młodzieżowych, działań w cyberprzestrzeni, szkoleń, wymian i innych działań.

ARTYKUŁ 3

Broń masowego rażenia

1. Strony uznają, że zdobywanie przez kolejne państwa i inne podmioty dostępu do BMR i systemów jej przenoszenia, stanowi jedno z największych zagrożeń dla międzynarodowej stabilizacji i bezpieczeństwa. Strony postanawiają współpracować i przyczynić się do przeciwdziałania rozprzestrzenianiu BMR i środków jej przenoszenia poprzez pełne poszanowanie i wykonanie na poziomie krajowym istniejących obowiązków wynikających z traktatów i umów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia i nieprolifracji, a także innych odpowiednich obowiązków międzynarodowych w ramach ONZ, w tym rezolucji RB ONZ. Strony postanawiają, że niniejsze postanowienie stanowi zasadniczy element niniejszej Umowy.

2. Strony postanawiają ponadto współpracować i przyczyniać się do przeciwdziałania rozprzestrzenianiu BMR i środków jej przenoszenia oraz wspierać wdrażanie instrumentów międzynarodowych dotyczących rozbrojenia poprzez:

- a) podejmowanie działań mających na celu przystąpienie do wszystkich innych odpowiednich instrumentów międzynarodowych i ich pełne wdrożenie;
- b) zgodnie ze swoimi odpowiednimi zobowiązaniami międzynarodowymi – zwiększenie skuteczności kontroli wywozu na poziomie krajowym oraz kontrolowanie wywozu i tranzytu towarów związanych z BMR, w tym w stosownych przypadkach ostatecznego użycia technologii podwójnego zastosowania pod kątem BMR, za pomocą skutecznych środków sądowych i administracyjnych służących egzekwowaniu przepisów z uwzględnieniem skutecznych kar i środków zapobiegawczych w przypadku naruszenia kontroli wywozu, w tym w szczególności dzięki współpracy i budowaniu potencjału;
- c) propagowanie pełnego i skutecznego wdrożenia Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (NPT), podpisanego w Londynie, Moskwie i Waszyngtonie w dniu 1 lipca 1968 r., będącego podstawowym aktem ogólnoświatowego systemu nierozprzestrzeniania broni jądrowej i rozbrojenia oraz istotnym elementem rozwoju zastosowań energii jądrowej do celów pokojowych, a także Konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu (BTWC), podpisanej w Londynie, Moskwie i Waszyngtonie w dniu 10 kwietnia 1972 r., oraz Konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów (CWC), podpisanej w Paryżu i Nowym Jorku w dniu 13 stycznia 1993 r.

3. Strony postanawiają ustanowić regularny dialog, który będzie towarzyszył elementom, o których mowa w ust.2 lit. a)–c), i je konsolidował. Ten dialog może się odbywać na poziomie regionalnym.

ARTYKUŁ 4

Broń strzelecka i lekka oraz inna broń konwencjonalna

1. Strony uznają, że nielegalne wytwarzanie i transfer broni strzeleckiej i lekkiej, w tym amunicji do niej, a także obrót bronią strzelecką i lekką, jej nadmierne gromadzenie, nieodpowiednie zarządzanie jej składowaniem i jej zabezpieczanie oraz niekontrolowane jej rozprzestrzenianie, które mają szereg konsekwencji humanitarnych i społeczno-gospodarczych, nieustannie stanowią poważne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, jak również dla zrównoważonego rozwoju na poziomie indywidualnym, lokalnym, krajowym, regionalnym i międzynarodowym.
2. Strony postanawiają przestrzegać swoich zobowiązań dotyczących rozwiązania wszystkich aspektów nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką, w tym amunicją do niej, oraz w pełni wywiązać się z tych zobowiązań w ramach istniejących porozumień międzynarodowych i rezolucji RB ONZ oraz zobowiązań w ramach innych instrumentów międzynarodowych mających zastosowanie w tym obszarze, takich jak Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach, przyjęty przez ZO ONZ w dniu 20 lipca 2001 r.

3. Strony uznają znaczenie krajowych systemów kontroli transferu broni konwencjonalnej zgodnie ze swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi oraz przedmiotem i celem Traktatu o handlu bronią, przyjętego rezolucją ZO ONZ nr 67/234B z dnia 2 kwietnia 2013 r. Strony uznają znaczenie stosowania takich kontroli w odpowiedzialny sposób, co przyczyni się do międzynarodowego i regionalnego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz ograniczenia cierpień ludzkich, jak również do zapobiegania przenikaniu broni konwencjonalnej. Strony postanawiają pogłębiać dialog i współpracę w obszarze kontroli wywozu.

4. Strony postanawiają zacieśniać współpracę oraz dążyć do koordynacji, komplementarności i synergii swoich starań związanych z zapobieganiem nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką oraz jego zwalczaniem oraz transferami broni konwencjonalnej i krajowymi systemami kontroli przywozu i wywozu broni konwencjonalnej.

ARTYKUŁ 5

Poważne zbrodnie wagi międzynarodowej

Strony potwierdzają, że najpoważniejsze przestępstwa wzbudzające zaniepokojenie całej społeczności międzynarodowej nie powinny pozostawać bezkarne oraz że należy zapewnić ich ściganie poprzez wprowadzenie środków odpowiednio na poziomie krajowym lub międzynarodowym oraz poprzez zacieśnianie współpracy międzynarodowej zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

ARTYKUŁ 6

Współpraca w zakresie zapobiegania terroryzmowi i jego zwalczania

1. Strony potwierdzają znaczenie walki z terroryzmem przy pełnym poszanowaniu praworządności, prawa międzynarodowego, w szczególności Karty Narodów Zjednoczonych, podpisanej w San Francisco w dniu 26 czerwca 1945 r., oraz stosownych rezolucji RB ONZ, praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego. Uwzględniając te ramy działania oraz biorąc pod uwagę globalną strategię zwalczania terroryzmu, zawartą w rezolucji ZO ONZ nr 60/288 z dnia 8 września 2006 r., z późniejszymi zmianami, a także wspólną deklaracją UE-ASEAN z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie współpracy w zwalczaniu terroryzmu, Strony postanawiają współpracować w zakresie zapobiegania terroryzmowi we wszystkich jego formach i przejawach oraz jego eliminowania.

2. Strony współpracują przede wszystkim:
 - a) w ramach pełnego wdrożenia rezolucji RB ONZ nr 1267 (1999), 1373 (2001), 1822 (2008), 2242 (2015), 2396 (2017) i 2462 (2019) oraz innych odpowiednich rezolucji ONZ, międzynarodowych konwencji i instrumentów;

 - b) poprzez wymianę informacji, zgodnie z prawem międzynarodowym oraz ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, dotyczących grup terrorystycznych i pojedynczych osób prowadzących taką działalność oraz ich sieci wsparcia;

- c) poprzez współpracę dotyczącą środków, w tym sprzętu, oraz metod stosowanych w celu zwalczania terroryzmu, w tym w ramach dziedzin technicznych i szkoleń, a także dzielenie się doświadczeniami w dziedzinie zapobiegania terroryzmowi i werbowania terrorystów;
- d) poprzez współpracę na rzecz pogłębienia konsensusu międzynarodowego odnośnie do walki z terroryzmem i finansowaniem go oraz z niewłaściwym wykorzystywaniem technologii informacyjnych do celów terrorystycznych, jak również przez działania służące osiągnięciu porozumienia w sprawie całościowej konwencji dotyczącej terroryzmu międzynarodowego w celu uzupełnienia istniejących instrumentów ONZ i innych obowiązujących instrumentów międzynarodowych dotyczących zwalczania terroryzmu;
- e) poprzez wymianę najlepszych praktyk w obszarze ochrony praw człowieka w walce z terroryzmem.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA DWUSTRONNA, REGIONALNA I MIĘDZYNARODOWA

ARTYKUŁ 7

Współpraca w ramach organizacji regionalnych i międzynarodowych

1. Strony zobowiązują się do współpracy i wymiany poglądów na regionalnych i międzynarodowych forach oraz w strukturach regionalnych i międzynarodowych organizacji, w szczególności w ramach ONZ oraz jej wyspecjalizowanych organizacji i agencji, w tym Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), w ramach stosunków dialogu ASEAN-UE, w szczególności w kontekście partnerstwa strategicznego ASEAN-UE, Forum Regionalnego ASEAN oraz dialogu Azja-Europa (ASEM).
2. Strony zobowiązują się do współpracy i wymiany poglądów na temat spraw gospodarczych i innych powiązanych spraw na regionalnych i międzynarodowych forach oraz w strukturach regionalnych i międzynarodowych organizacji, w tym ASEM, Konferencji Narodów Zjednoczonych do spraw Handlu i Rozwoju, WTO oraz Światowej Organizacji Własności Intelektualnej.

ARTYKUŁ 8

Współpraca dwustronna i regionalna

1. W odniesieniu do wszystkich sektorów objętych dialogiem i współpracą na mocy niniejszej Umowy oraz kładąc przy tym odpowiedni nacisk na sprawy objęte współpracą dwustronną, Strony zgadzają się kontynuować powiązane działania na poziomie dwustronnym, regionalnym lub poprzez połączenie obu tych wymiarów. Przy wyborze odpowiednich ram działania Strony będą dążyły do maksymalizacji oddziaływania na wszystkie zainteresowane strony oraz do zwiększenia ich zaangażowania, przy jednoczesnym jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów, uwzględnieniu politycznej i instytucjonalnej wykonalności oraz zapewnieniu spójności z innymi działaniami, w które zaangażowane są państwa członkowskie UE i ASEAN.
2. Strony mogą w stosownych przypadkach podjąć decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego na działania w ramach współpracy w obszarach objętych niniejszą Umową lub dziedzinach powiązanych, zgodnie ze swoimi odpowiednimi finansowymi procedurami i zasobami. Współpraca ta może w szczególności obejmować organizację programów szkoleniowych, warsztatów i seminariów, wymianę ekspertów, badania i inne działania uzgodnione przez Strony.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA W ZAKRESIE HANDLU I INWESTYCJI

ARTYKUŁ 9

Zasady ogólne

1. Strony podejmują dialog na temat dwustronnego i wielostronnego handlu oraz spraw związanych z handlem, mając na względzie zacieśnienie dwustronnych stosunków handlowych i rozwój wielostronnego systemu handlowego w sposób przyczyniający się do osiągnięcia celu, jakim jest zrównoważony rozwój.
2. Strony zobowiązują się wspierać rozwój i zróżnicowanie wzajemnej wymiany handlowej w jak największym stopniu i w sposób przynoszący wzajemne korzyści zgodnie z zasadami i przepisami WTO. Strony zobowiązują się do stworzenia lepszych warunków dostępu do rynku poprzez podejmowanie działań poprawiających przejrzystość, z uwzględnieniem prac prowadzonych w tej dziedzinie przez organizacje międzynarodowe.
3. Strony informują się wzajemnie o rozwoju polityki handlowej i polityki związanej z handlem lub innych powiązanych spraw, takich jak polityka rolna, bezpieczeństwo żywności, środki pozataryfowe, ochrona konsumentów i polityka ochrony środowiska, w tym gospodarowanie odpadami.

4. Strony wspierają dialog i współpracę w celu rozwijania stosunków handlowych i inwestycyjnych, w tym rozwiązywania między innymi problemów handlowych w obszarach, o których mowa w art. 10–19 niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 10

Sprawy sanitarne i fitosanitarne

1. Strony współpracują w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz spraw sanitarnych i fitosanitarnych w celu ochrony życia i zdrowia ludzi, zwierząt i roślin na terytoriach Stron.
2. Strony prowadzą rozmowy i wymieniają informacje na temat odpowiednich środków zdefiniowanych w Porozumieniu WTO w sprawie stosowania środków sanitarnych i fitosanitarnych, które weszło w życie wraz z ustanowieniem WTO w dniu 1 stycznia 1995 r., w tym normy przewidziane w Międzynarodowej konwencji ochrony roślin, podpisanej w Rzymie 6 grudnia 1951 r., a także określone przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt i Komisję Kodeksu Żywnościowego.
3. Strony postanawiają podjąć współpracę w zakresie budowania potencjału w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych. Takie budowanie potencjału odnosi się do konkretnych potrzeb Strony i jest prowadzone w celu wspierania każdej ze Stron w przestrzeganiu środków sanitarnych i fitosanitarnych drugiej Strony.

4. Strony w odpowiednim czasie nawiązują dialog w sprawach sanitarnych i fitosanitarnych na wniosek jednej ze Stron o rozważenie zagadnień dotyczących spraw sanitarnych i fitosanitarnych oraz innych pilnych zagadnień związanych ze sprawami sanitarnymi i fitosanitarnymi.
5. Strony wyznaczają punkty kontaktowe w celu porozumiewania się w sprawach objętych niniejszym artykułem.
6. Strony nadają współpracy w dziedzinie spraw sanitarnych i fitosanitarnych istotne znaczenie.

ARTYKUŁ 11

Zrównoważone systemy żywnościowe

1. Strony współpracują w zakresie wspierania ogólnoświatowego przejścia na zrównoważone systemy żywnościowe.
2. Strony propagują dialog, działania w zakresie budowania potencjału oraz ścisłą współpracę w sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania z myślą o wspieraniu zrównoważonych systemów żywnościowych zgodnie z celami ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju. Do spraw tych należą między innymi:
 - a) zmniejszenie wpływu systemów żywnościowych na środowisko i klimat;
 - b) rolnictwo zrównoważone i zrównoważone systemy żywnościowe na wszystkich etapach łańcucha żywnościowego, w tym agroekologia, produkcja ekologiczna, ograniczenie stosowania pestycydów i związanego z nimi ryzyka, dobrostan zwierząt i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe;

- c) ograniczenie strat żywności i marnowania żywności w całym łańcuchu żywnościowym;
 - d) zwalczanie fałszowania żywności.
3. Strony wyznaczają punkty kontaktowe w celu porozumiewania się w sprawach objętych niniejszym artykułem.
4. Strony nadają współpracy w dziedzinie zrównoważonych systemów żywności istotne znaczenie.

ARTYKUŁ 12

Bariery techniczne w handlu

1. Strony propagują stosowanie norm międzynarodowych i międzynarodowych systemów akredytacji oraz wymieniają informacje dotyczące norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności, między innymi w ramach Porozumienia WTO w sprawie barier technicznych w handlu, które weszło w życie wraz z ustanowieniem WTO w dniu 1 stycznia 1995 r.
2. Strony zacieśniają współpracę w dziedzinie norm, przepisów technicznych i procedur oceny zgodności, w tym budowania potencjału technicznego i współpracy w celu wykonania środków przewidzianych w Porozumieniu w sprawie barier technicznych w handlu.

3. Strony wyznaczają punkt kontaktowy, który koordynuje wymianę informacji i współpracę zgodnie z niniejszym artykułem, jak również ułatwia starania w zakresie współpracy regulacyjnej między Stronami.

ARTYKUŁ 13

Współpraca celna i ułatwienia w handlu

1. Strony dzielą się doświadczeniami i badają możliwości uproszczenia procedur przywozowych, wywozowych i innych procedur celnych, zwiększenia przejrzystości przepisów handlowych i rozwijania współpracy celnej, w tym skutecznych mechanizmów wzajemnej pomocy administracyjnej. Strony współpracują ze sobą, aby usprawnić wdrożenie Porozumienia WTO o ułatwieniach w handlu, które weszło w życie w dniu 22 lutego 2017 r. Strony zwrócą szczególną uwagę na podniesienie poziomu bezpieczeństwa handlu międzynarodowego, w tym usług transportowych, oraz na zapewnienie równoważnego podejścia do spraw ułatwień w handlu, skutecznych kontroli oraz walki z celnymi nadużyciami finansowymi i nieprawidłowościami.
2. Bez uszczerbku dla innych form współpracy ustanowionych niniejszą Umową, Strony wyrażają zainteresowanie rozważeniem zawarcia w przyszłości protokołu o współpracy celnej, w tym o wzajemnej pomocy, w ramach instytucjonalnych określonych niniejszą Umową.

ARTYKUŁ 14

Środki antydumpingowe

1. Strony potwierdzają swoje prawa i obowiązki wynikające z art. VI Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1994 oraz Porozumienia WTO o stosowaniu artykułu VI Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu 1994, w szczególności jego art. 15.
2. Strony nadają istotne znaczenie współpracy w dziedzinie środków antydumpingowych.

ARTYKUŁ 15

Inwestycje

Strony wspierają większy przepływ inwestycji poprzez rozwój atrakcyjnych i sprzyjających warunków dla wzajemnych inwestycji dzięki konsekwentnemu dialogowi, którego celem jest umacnianie zrozumienia i współpracy w zakresie inwestycji, badanie mechanizmów administracyjnych ułatwiających przepływy inwestycji oraz propagowanie przejrzystych, otwartych i niedyskryminacyjnych warunków dla inwestorów zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

ARTYKUŁ 16

Polityka konkurencji

1. Strony wspierają skuteczne ustanowienie i stosowanie reguł konkurencji oraz rozpowszechnianie informacji w celu zwiększenia przejrzystości i pewności prawa dla przedsiębiorstw prowadzących działalność na rynkach drugiej Strony, zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.
2. Obie Strony zobowiązują się do współpracy we wzajemnie uzgodnionych obszarach w celu zwiększenia wzajemnego zrozumienia prawa i polityki konkurencji drugiej Strony.

ARTYKUŁ 17

Usługi

Strony ustanawiają regularny dialog mający na celu w szczególności wymianę informacji o swoich odpowiednich otoczeniach regulacyjnych, wspieranie dostępu do rynków drugiej Strony, wspieranie dostępu do źródeł kapitału i technologii oraz wspieranie handlu usługami między oboma regionami i na rynkach państw trzecich.

ARTYKUŁ 18

Prawa własności intelektualnej

1. Strony wymieniają informacje i dzielą się doświadczeniami dotyczącymi takich spraw jak praktyka, wspieranie, rozpowszechnianie, usprawnianie, zarządzanie, ochrona i skuteczne stosowanie praw własności intelektualnej, zapobieganie naruszaniu takich praw, walka z podrabianiem produktów i piractwem, w szczególności poprzez współpracę celną i inne odpowiednie formy współpracy oraz zwiększenie ochrony tych praw, zgodnie z ustaleniami Stron. Zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi oraz z odpowiednimi umowami międzynarodowymi, których Strony są stronami, Strony będą współpracować, w szczególności w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej oraz ochrony patentów, oznaczeń geograficznych, znaków towarowych, praw autorskich i wzorów przemysłowych, jak również ochrony odmian roślin.

2. Strony udzielają sobie nawzajem pomocy technicznej w dziedzinie praw własności intelektualnej oraz wspierają się wzajemnie w usprawnianiu ochrony praw własności intelektualnej, ich egzekwowania, korzystania z nich i ich komercjalizacji na podstawie doświadczeń europejskich, a także w zwiększaniu rozpowszechniania wiedzy na temat tych praw.

3. Strony uznają znaczenie i potwierdzają swoje zobowiązania do przestrzegania deklaracji z Ad-Dauhy dotyczącej Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS) i zdrowia publicznego, przyjętej w Ad-Dausze w dniu 14 listopada 2001 r. Strony przestrzegają i przyczyniają się do wdrożenia decyzji Rady Generalnej WTO z dnia 30 sierpnia 2003 r. w sprawie pkt 6 deklaracji z Ad-Dauhy dotyczącej porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego, jak również protokołu zmieniającego porozumienie TRIPS, przyjętego w Genewie w dniu 6 grudnia 2005 r.

ARTYKUŁ 19

Handel cyfrowy

1. Strony wymieniają informacje na temat spraw regulacyjnych w kontekście handlu cyfrowego zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, które odnoszą się do:
 - a) uznawania i ułatwiania świadczenia interoperacyjnych usług zaufania i uwierzytelniania elektronicznego;
 - b) traktowania bezpośredniej komunikacji marketingowej;
 - c) ochrony konsumentów;
 - d) innych spraw istotnych dla rozwoju handlu cyfrowego.

2. Uznając ogólnoświatowy charakter handlu cyfrowego, Strony potwierdzają znaczenie aktywnego uczestnictwa w forach wielostronnych w celu wspierania rozwoju handlu cyfrowego.

TYTUŁ IV

WSPÓLPRACA W PRZESTRZENI WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

ARTYKUŁ 20

Praworządność

1. W ramach współpracy na podstawie niniejszego tytułu Strony przywiązują szczególną wagę do propagowania praworządności i zapewniania wszystkim równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Z wzajemną korzyścią Strony podejmą pełną współpracę w zakresie skutecznego funkcjonowania instytucji w obszarach ścigania przestępstw i sprawowania wymiaru sprawiedliwości.
2. Współpraca między Stronami będzie obejmować również wymianę informacji dotyczących systemów prawnych i prawodawstwa.

ARTYKUŁ 21

Równouprawienie płci i wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt

1. Strony uznają konieczność zapewnienia równouprawienia płci i wzmocnienia pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt jako celu samego w sobie oraz jako czynnika wspierającego demokrację, zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, pokój i bezpieczeństwo.
2. Strony współpracują w zakresie propagowania równouprawienia płci, pełnego korzystania ze wszystkich praw człowieka przez kobiety i dziewczęta oraz wzmocnienia ich pozycji, jak również zapewniają uwzględnienie perspektywy płci przy wykonywaniu niniejszej Umowy.
3. Strony wymieniają dobre praktyki i badają dalsze modele współpracy i potencjalne synergie między odpowiednimi strategiami politycznymi i programami Stron dotyczącymi płci, zgodnie z międzynarodowymi normami i zobowiązaniami obowiązującymi Strony, takimi jak Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjęta przez ZO ONZ w dniu 18 grudnia 1979 r., deklaracja pekińska i pekińska platforma działania, przyjęte na Czwartej Światowej Konferencji w sprawie Kobiet w Pekinie w dniu 15 września 1995 r., program działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju oraz wyniki jej konferencji przeglądowych, Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 oraz rezolucja RB ONZ nr 1325 (2000) i jej późniejsze rezolucje w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa.

ARTYKUŁ 22

Ochrona danych osobowych i prywatności

1. Strony postanawiają współpracować w celu osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony danych osobowych i prywatności oraz jej skutecznego egzekwowania zgodnie ze swoimi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego praw człowieka i innych międzynarodowych instrumentów prawnych w tym obszarze, dążąc tym samym do ułatwienia przepływu danych osobowych między Stronami jako zasadniczego elementu dalszego rozwoju wymiany handlowej i współpracy w zakresie ścigania przestępstw z poszanowaniem odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych Stron.
2. Współpraca w zakresie ochrony danych osobowych i prywatności obejmuje między innymi pomoc techniczną i prawną w formie wymiany informacji i najlepszych praktyk, szkoleń i wiedzy fachowej, a także propagowanie współpracy w dziedzinie ścigania przestępstw między odpowiednimi organami nadzorczymi Stron, w tym na forach wielostronnych.

ARTYKUŁ 23

Współpraca sądowa i prawna

1. Strony zacieśniają istniejącą współpracę w zakresie wzajemnej pomocy prawnej i ekstradycji w oparciu o odpowiednie umowy międzynarodowe, które są dla nich wiążące. Strony wzmacniają, w stosownych przypadkach, istniejące mechanizmy oraz rozważają utworzenie nowych mechanizmów ułatwiających współpracę międzynarodową w tym obszarze, w szczególności poprzez większe zaangażowanie w działania innych odpowiednich międzynarodowych sieci współpracy prawnej.

2. Strony dążą do rozwijania współpracy sądowej i prawnej w sprawach cywilnych i handlowych, w szczególności w odniesieniu do wykonywania swoich zobowiązań wynikających z wielostronnych konwencji dotyczących współpracy sądowej w sprawach cywilnych, w tym konwencji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

3. Strony współpracują w celu propagowania bezpiecznego i skutecznego przekazywania odpowiednich dokumentów sądowych, przeprowadzania dowodów oraz przesłuchań w formie wideokonferencji, w stosownych przypadkach, jak również ochrony danych osobowych, do celów międzynarodowej współpracy sądowej.

ARTYKUŁ 24

Ochrona konsularna

Strony postanawiają prowadzić regularną wymianę informacji, aby móc nadal ułatwiać zapewnianie ochrony konsularnej oraz koordynowanie działań dotyczących pomocy konsularnej, w szczególności w sytuacjach kryzysowych.

ARTYKUŁ 25

Współpraca w dziedzinie migracji

1. Strony potwierdzają znaczenie wszechstronnego zaangażowania we wszystkie sprawy związane z migracją, takie jak legalna migracja, zgodnie z kompetencjami UE i kompetencjami krajowymi, zarządzanie przepływami migracyjnymi pod kątem nielegalnej migracji, przyczyny nielegalnej migracji, ochrona międzynarodowa, a także zapobieganie nielegalnej migracji, przemytowi ludzi i handlowi ludźmi oraz walka z tymi zjawiskami.

2. Strony współpracują na wzajemnie akceptowalnych zasadach i w sposób całościowy, zgodnie ze swoimi odpowiednimi zobowiązaniami międzynarodowymi, jak również ze swoimi odpowiednimi obowiązującymi przepisami ustawodawczymi i wykonawczymi. Współpraca koncentruje się między innymi na:
 - a) przeciwdziałaniu przyczynom nielegalnej migracji;

 - b) opracowaniu zasad i praktyk mających na celu zapewnienie ochrony międzynarodowej osobom potrzebującym zgodnie z prawem międzynarodowym, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania zasad *non-refoulement*, humanitaryzmu oraz międzynarodowej solidarności i współpracy oraz podziału obciążeń i odpowiedzialności;

- c) zasadach przyjmowania, jak również prawach i statusie osób przyjętych zgodnie z tymi zasadami, sprawiedliwym traktowaniu przebywających legalnie obcokrajowców, kształceniu i szkoleniu, środkach przeciwko rasizmowi i ksenofobii;
- d) ustanowieniu skutecznej polityki zapobiegania nielegalnej migracji, przemytowi migrantów oraz handlowi ludźmi, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętą rezolucją ZO ONZ nr 55/25 z dnia 15 listopada 2000 r., i jej protokołami, które weszły w życie w odniesieniu do Stron, w tym na ustanowieniu metod zwalczania siatek przemytniczych, rozbijania siatek przestępczych zajmujących się handlem ludźmi oraz ochronie ofiar takiego przemytu i handlu ludźmi;
- e) powrotach, najlepiej dobrowolnych, osób przebywających nielegalnie na terytorium któregośkolwiek z państw w warunkach bezpiecznych, humanitarnych i z poszanowaniem ludzkiej godności, w tym propagowania dobrowolnych i trwałych powrotów oraz readmisji takich osób zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu;
- f) sprawach uznanych za przedmiot wspólnego zainteresowania w dziedzinie wiz oraz bezpieczeństwa dokumentów podróży;
- g) sprawach uznanych za przedmiot wspólnego zainteresowania w dziedzinie kontroli granicznych.

3. W ramach współpracy na rzecz zapobiegania i kontroli nielegalnej migracji, bez uszczerbku dla potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, Strony postanawiają ponadto, że:

- a) Tajlandia dokonuje readmisji wszystkich swoich obywateli, którzy nie spełniają warunków obowiązujących w odniesieniu do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego, obecności lub pobytu w tym państwie, bądź którzy przestali te warunki spełniać; readmisję przeprowadza się na wniosek państwa członkowskiego, bez dalszych formalności i bez zbędnej zwłoki;
- b) każde państwo członkowskie dokonuje readmisji wszystkich swoich obywateli, którzy nie spełniają warunków obowiązujących w odniesieniu do wjazdu na terytorium Tajlandii, obecności lub pobytu w tym państwie, bądź którzy przestali te warunki spełniać; readmisję przeprowadza się na wniosek Tajlandii bez dalszych formalności i bez zbędnej zwłoki;
- c) państwa członkowskie i Tajlandia wydają dokumenty podróży do tego celu. W przypadku nieprzedstawienia żadnych dokumentów ani innych dowodów potwierdzających obywatelstwo właściwe przedstawicielstwo dyplomatyczne i konsularne zainteresowanego państwa członkowskiego lub Tajlandii podejmuje – na wniosek Tajlandii lub danego państwa członkowskiego – pełną współpracę w celu niezwłocznego ustalenia dowodu potwierdzającego obywatelstwo.

4. W ramach konsultacji dotyczących spraw związanych z migracją Strony postanawiają podjąć dialog na temat readmisji, który na wniosek jednej ze Stron może doprowadzić, o ile pozwolą na to warunki, do zawarcia umowy o readmisji uwzględniającej korzystanie z dokumentu podróży UE¹. Strony mogą również rozważyć rozpoczęcie dialogu na temat ułatwienia przepływu osób, który na wniosek jednej ze Stron może doprowadzić, o ile pozwolą na to warunki, do zawarcia umowy o ułatwieniach wizowych dla obywateli państw członkowskich i Tajlandii.

ARTYKUŁ 26

Współpraca humanitarna

Strony dążą do zacieśniania współpracy we wszystkich sprawach związanych ze współpracą i pomocą humanitarną, w tym dotyczących wysiedleńców oraz udzielania wsparcia w zakresie budowania potencjału urzędnikom zajmującym się wysiedleńcami w regionach każdej ze Stron. Strony współpracują na zasadzie możliwej do zaakceptowania przez obie Strony i oddzielnie dla każdego przypadku, zgodnie z odpowiednimi normami międzynarodowymi mającymi zastosowanie do Stron oraz humanitarnymi zasadami humanitaryzmu, bezstronności, niezależności i neutralności. W działaniach takich należy nadal uwzględniać kompleksowe spojrzenie i zrozumienie przyczyn wysiedleń oraz poszukiwanie zrównoważonych rozwiązań. Strony zobowiązują się do wzmocnienia powiązań między pomocą humanitarną a rozwojem.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1953 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie ustanowienia europejskiego dokumentu podróży do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz uchylające zalecenie Rady z dnia 30 listopada 1994 r. (Dz.U. UE L 311 z 17.11.2016, s. 13), wraz ze wszelkimi późniejszymi zmianami.

ARTYKUŁ 27

Zwalczanie przestępczości zorganizowanej i korupcji

Strony postanawiają współpracować przy zwalczaniu międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przestępczości gospodarczej i finansowej, poważnych przestępstw¹ i korupcji oraz przy zwalczaniu niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych. Współpraca ta ma w szczególności na celu wdrażanie i propagowanie stosownych norm międzynarodowych i instrumentów prawnych, których Strony są sygnatariuszami, takich jak Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i jej protokoły dodatkowe oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, przyjęta rezolucją ZO ONZ nr 58/4 z dnia 31 października 2003 r.

ARTYKUŁ 28

Współpraca w zakresie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz zwalczania tych zjawisk

1. Strony zgadzają się co do potrzeby podjęcia działań i współpracy, zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w celu skutecznego zapobiegania wykorzystywaniu ich systemów finansowych do celów prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz zwalczania tych zjawisk.

¹ Zgodnie z definicją zawartą w art. 2b Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.

2. Strony postanawiają współpracować przy opracowaniu i wdrożeniu przepisów ustawowych i wykonawczych oraz zasad w celu zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, zgodnie z normami opracowanymi przez podmioty międzynarodowe działające w tym obszarze, takie jak Grupa Specjalna ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy.

3. Współpraca na podstawie niniejszego artykułu ma również na celu propagowanie wymiany istotnych informacji zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawodawczymi i wykonawczymi Stron.

ARTYKUŁ 29

Współpraca w zakresie polityki w dziedzinie środków odurzających

1. Strony współpracują, zgodnie ze swoimi odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi, w celu zapewnienia kompleksowego, opartego na dowodach, zrównoważonego i zintegrowanego podejścia poprzez skuteczną współpracę i koordynację między właściwymi organami, w tym w sektorach zdrowia, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz innych stosownych sektorach, w celu zmniejszenia podaży niedozwolonych środków odurzających, handlu nimi, popytu na nie oraz ich wpływu na osoby używające środków odurzających oraz na całe społeczeństwo, a także osiągnięcia skuteczniejszej polityki w dziedzinie środków odurzających i zapobiegania zmianie przeznaczenia prekursorów, w tym „projektowanych prekursorów narkotyków” wykorzystywanych do niedozwolonego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych oraz nowych substancji psychoaktywnych.

2. Strony określają środki współpracy służące osiągnięciu celów, o których mowa w ust. 1. Działania opierają się na wspólnie uzgodnionych zasadach określonych w konwencjach ONZ w sprawie kontroli środków odurzających oraz na wszystkich międzynarodowych zobowiązaniach odpowiednich Stron dotyczących kontroli środków odurzających.

3. Współpraca w dziedzinie polityki w dziedzinie środków odurzających między Stronami obejmuje między innymi pomoc techniczną i administracyjną, szkolenie personelu, badania dotyczące środków odurzających, wymianę informacji i dzielenie się doświadczeniami na temat wykorzystywania technologii informacyjnej w obszarze kontroli środków odurzających, jak również na temat innowacyjnego podejścia do polityki w dziedzinie środków odurzających, współpracę sądową i współpracę organów ścigania oraz zapobieganie zmianie przeznaczenia prekursorów, w tym „projektowanych prekursorów narkotyków”, wykorzystywanych do niedozwolonego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Strony mogą uzgodnić włączenie innych obszarów, takich jak wymiana najlepszych praktyk lub informacji na temat zapobiegania, leczenia, rehabilitacji, redukcji szkód i monitorowania uzależnienia od środków odurzających, leków służących do zastępowania środków odurzających, jak również dodatkowych środków mających na celu zacieśnienie współpracy w zakresie kontroli prekursorów środków odurzających, kryminalistyki, dochodzeń finansowych dotyczących narkotyków oraz opracowywania alternatyw.

TYTUŁ V

WSPÓŁPRACA W INNYCH SEKTORACH

ARTYKUŁ 30

Prawa człowieka

1. Strony postanawiają współpracować w zakresie propagowania i ochrony praw człowieka na zasadzie obopólnej zgody i szacunku. Strony wspierają prowadzenie regularnego, szeroko zakrojonego dialogu w zakresie praw człowieka.
2. Współpraca w dziedzinie praw człowieka może obejmować między innymi:
 - a) budowanie potencjału w zakresie wdrażania międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka mających zastosowanie do Stron oraz w zakresie intensywniejszego wdrażania planów działania związanych z prawami człowieka;
 - b) propagowanie dialogu i wymiany kontaktów oraz informacji związanych z prawami człowieka;
 - c) wzmacnianie konstruktywnej współpracy między Stronami w ramach organów ONZ ds. praw człowieka.

3. Strony współpracują w zakresie umacniania zasad demokratycznych, praworządności i dobrego zarządzania. Współpraca ta może obejmować:

- a) zacieśnianie współpracy między krajowymi i regionalnymi instytucjami właściwymi w dziedzinie praw człowieka, praworządności i dobrego zarządzania;
- b) współpracę i koordynację w celu wzmocnienia zasad demokratycznych, praw człowieka i praworządności, w tym równości wobec prawa, dostępu obywateli do skutecznej pomocy prawnej oraz prawa do rzetelnego procesu sądowego, sprawiedliwości proceduralnej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z ich zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego praw człowieka.

ARTYKUŁ 31

Współpraca w sektorze finansowym

Strony postanawiają rozwijać współpracę między instytucjami finansowymi, w zależności od swoich potrzeb i w ramach swoich odpowiednich programów, przepisów ustawowych i wykonawczych.

ARTYKUŁ 32

Dialog w sprawie polityki makroekonomicznej

Strony postanawiają pogłębiać dialog między swoimi organami i współpracować w zakresie dzielenia się doświadczeniami dotyczącymi polityki makroekonomicznej, w szczególności w obszarach integracji gospodarczej.

ARTYKUŁ 33

Dobre zarządzanie w obszarze opodatkowania

W celu umacniania i rozwijania działalności gospodarczej z jednoczesnym uwzględnieniem potrzeby opracowania odpowiednich ram regulacyjnych Strony uznają zasady dobrego zarządzania w obszarze opodatkowania, w tym światowe standardy dotyczące przejrzystości podatkowej i wymiany informacji, sprawiedliwego opodatkowania oraz minimalne standardy w zakresie przeciwdziałania erozji bazy podatkowej i przenoszeniu zysków, a także zobowiązują się do wdrażania tych zasad. Strony będą propagowały dobre zarządzanie w sprawach opodatkowania, usprawniały współpracę międzynarodową w obszarze opodatkowania, opracowywały środki na potrzeby skutecznego wdrażania tych zasad i ułatwiały pobór dochodów podatkowych w celu zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania i jego unikaniu.

ARTYKUŁ 34

Polityka przemysłowa i współpraca MMŚP

Strony, biorąc pod uwagę swoją politykę gospodarczą i swoje cele gospodarcze, postanawiają promować współpracę w zakresie polityki przemysłowej wspierającą inkluzywną, zrównoważoną i ukierunkowaną na rozwój działania, tworzenie godziwych miejsc pracy, przedsiębiorczość, kreatywność i innowacje, a także odporność łańcuchów dostaw i dostęp do finansowania we wszystkich dziedzinach uznanych za właściwe w celu poprawy sformalizowania i dostępu do rynków międzynarodowych, konkurencyjności i wzrostu MMŚP, między innymi poprzez:

- a) wymianę informacji i dzielenie się doświadczeniami w zakresie stwarzania ogólnych warunków do poprawy konkurencyjności MMŚP;
- b) promowanie rozwoju kontaktów między podmiotami gospodarczymi, zachęcanie do wspólnych inwestycji oraz zakładania wspólnych przedsiębiorstw i sieci informacyjnych, w szczególności w ramach istniejących programów horyzontalnych UE, pobudzając w ten sposób transfery „miękkiej” i „twardej” technologii pomiędzy partnerami;
- c) zapewnienie informacji i wspieranie innowacji oraz dzielenie się dobrymi praktykami dotyczącymi dostępu do finansowania i rynku;

- d) wspieranie budowania potencjału MMŚP, aby umożliwić ich płynniejsze włączenie do światowej gospodarki i łańcuchów dostaw;
- e) ułatwienie i wspieranie działań prowadzonych przez MMŚP obu Stron;
- f) propagowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i ich rozliczalności oraz zachęcanie do stosowania odpowiedzialnych praktyk handlowych, w tym zrównoważonej konsumpcji i produkcji.

ARTYKUŁ 35

Ułatwianie współpracy między przedsiębiorstwami

Strony ułatwiają i wspierają odpowiednie działania w zakresie współpracy prowadzone przez sektor prywatny obu Stron.

ARTYKUŁ 36

Współpraca w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych

1. Uznając, że technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) są ważnym elementem współczesnego życia oraz mają ogromne znaczenie dla rozwoju gospodarczego i społecznego, Strony postanawiają wymieniać poglądy na temat swojej polityki w tej dziedzinie w celu promowania rozwoju gospodarczego i społecznego, praw człowieka i podstawowych wolności.
2. Współpraca w tym obszarze koncentruje się między innymi na:
 - a) uczestniczeniu w dialogu na temat różnych aspektów społeczeństwa informacyjnego, w szczególności na temat kierunków polityki i uregulowań w zakresie łączności elektronicznej, w tym na temat usług powszechnych, licencjonowania, ogólnych zezwoleń, ochrony danych osobowych, oraz na temat niezależności i operacyjności organów regulacyjnych;
 - b) wzajemnym połączeniu i interoperacyjności sieci i usług badawczych Stron i obszaru Azji Południowo-Wschodniej;
 - c) standaryzacji nowych ICT oraz ich rozpowszechnianiu;
 - d) propagowaniu współpracy między Stronami w dziedzinie badań w obszarze ICT;

- e) wspólnych projektach badawczych w obszarze ICT, w szczególności poprzez ramowe programy badawcze UE, w tym współpracę między Stronami w szczególności w obszarze administracji elektronicznej, aplikacji mobilnych, animacji i projektów multimedialnych;
 - f) sprawach lub aspektach bezpieczeństwa związanych z ICT, takich jak propagowanie bezpieczeństwa w sieci, zwalczanie cyberprzestępczości, dezinformacji i niewłaściwego wykorzystywania technologii informacyjnych oraz wszelkich form mediów elektronicznych.
3. Z zastrzeżeniem odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych Stron, zachęca się do współpracy między przedsiębiorstwami.
4. Strony współpracują w dziedzinie cyberbezpieczeństwa poprzez wymianę informacji na temat strategii i polityki oraz najlepszych praktyk zgodnie ze swoimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi oraz zobowiązaniami międzynarodowymi.
5. Strony propagują wymianę informacji na temat cyberbezpieczeństwa w dziedzinie kształcenia i szkolenia, inicjatyw zwiększających świadomość, wykorzystania odpowiednich norm i specyfikacji technicznych Stron na potrzeby zarządzania ryzykiem w cyberprzestrzeni i zapewnienia cyberbezpieczeństwa produktów i usług ICT, w tym certyfikacji cyberbezpieczeństwa, a także powiązanych obszarów polityki badań i rozwoju.

ARTYKUŁ 37

Współpraca w zakresie nauki, technologii i innowacji

1. Strony postanawiają prowadzić współpracę w obszarach wspólnego zainteresowania we wszystkich dziedzinach nauki, technologii i innowacji, z uwzględnieniem swoich odpowiednich polityk. Współpraca ta wzmocni wsparcie udzielane wielostronnym i regionalnym inicjatywom w dziedzinie badań naukowych i innowacji w celu wypracowania nowych rozwiązań w odpowiedzi na wyzwania ekologiczne, cyfrowe, zdrowotne, społeczne oraz w zakresie innowacji. Wspólne działania będą szczególnie potrzebne w celu zapobiegania przyszłym globalnym kryzysom zdrowotnym, zwłaszcza pojawiającym się chorobom zakaźnym, oraz w celu wspólnego zaangażowania się w budowę zdrowszego, bezpieczniejszego, sprawiedliwszego i bardziej zrównoważonego świata. Obszary współpracy mogą obejmować między innymi znalezienie rozwiązań w odpowiedzi na światowe wyzwania, takie jak zmiany klimatu, kryzys różnorodności biologicznej, zanieczyszczenie, wyczerpywanie się zasobów czy choroby zakaźne, w tym w sytuacjach kryzysowych, oraz rozwiązań umożliwiających zieloną transformację i transformację cyfrową. Inicjatywy powinny wyznaczać kierunek dla światowych działań w zakresie klimatu i środowiska.

2. Celem współpracy w dziedzinie nauki, technologii i innowacji jest:

- a) propagowanie ciągłości programów w zakresie nauki, technologii i innowacji oraz wspieranie rozwoju gospodarczego, społeczeństwa opartego na wiedzy, jakości życia i zrównoważonego środowiska;
- b) wspieranie wymiany informacji i know-how z zakresu nauki, technologii i innowacji, w szczególności na temat wdrażania polityk i programów;

- c) propagowanie trwałych relacji między społecznościami naukowymi, ośrodkami badań naukowych, uczelniami i przemysłem obu Stron;
- d) propagowanie rozwoju zasobów ludzkich;
- e) propagowanie wspólnych badań w ramach współpracy naukowej i technologicznej oraz sprawiedliwego dostępu do wyników badań, partnerstwa w tym zakresie oraz wspólnej własności wyników badań zgodnie z przepisami dotyczącymi prawa własności intelektualnej, jak również wspólnych wartości i zasad oraz uzgodnionych warunków ramowych.

3. Współpraca w dziedzinie nauki, technologii i innowacji przybiera formę wspólnych projektów badawczych i programów wymiany oraz spotkań i szkoleń naukowców w ramach programów mobilności międzynarodowej, zapewniających jak najszersze rozpowszechnianie wyników badań. Wszelka własność intelektualna wynikająca ze wspólnych badań i działań jest dzielona na wspólnie uzgodnionych warunkach.

4. Strony dążą do tego, aby we współpracy w dziedzinie nauki, technologii i innowacji uczestniczyły właściwe agencje rządowe, instytucje szkolnictwa wyższego, ośrodki badań naukowych i sektory produkcji, w szczególności MMŚP.

5. Strony postanawiają dołożyć wszelkich starań w celu podniesienia świadomości opinii publicznej na temat możliwości oferowanych przez ich programy współpracy naukowej, technologicznej i współpracy w zakresie innowacji.

ARTYKUŁ 38

Zmiany klimatu

1. Strony uważają, że zmiany klimatu stanowią egzystencjalne zagrożenie dla ludzkości oraz potwierdzają swoje zobowiązanie do wzmocnienia globalnej reakcji na to zagrożenie. Strony potwierdzają swoje zobowiązanie do osiągnięcia celów UNFCCC oraz porozumienia paryskiego. W związku z tym każda ze Stron skutecznie wdraża UNFCCC i porozumienie paryskie.

2. Celem Stron jest wzmocnienie globalnej reakcji na zmiany klimatu i ich skutki. Strony zacieśniają również współpracę w zakresie polityki mającej na celu łagodzenie zmian klimatu i dostosowanie się do ich niekorzystnych skutków, w tym podniesienia się poziomu mórz i oceanów, oraz ukierunkowanie swoich gospodarek, w tym przepływów finansowych, na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i rozwój odporny na zmiany klimatu, zgodnie z porozumieniem paryskim.

3. Celem współpracy w dziedzinie zmian klimatu jest:
 - a) zwiększenie zdolności i możliwości sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu, opierając się na potrzebach krajowych i w odpowiedzi na nie;

- b) zintensyfikowane budowanie potencjału w zakresie wdrażania ustalonych na poziomie krajowym wkładów i krajowych planów adaptacji oraz innych działań na rzecz łagodzenia zmian klimatu w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w celu wspierania zrównoważonego i niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego;
- c) propagowanie współpracy i dialogu w zakresie finansowania działań w związku ze zmianami klimatu oraz rozwoju mechanizmów finansowych służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu, w tym zaangażowania sektora prywatnego;
- d) dostosowanie do niekorzystnych skutków zmian klimatu, w tym ujęcie działań adaptacyjnych na wszystkich poziomach w strategiach rozwoju i w planowaniu Stron;
- e) propagowanie współpracy w zakresie działań badawczo-rozwojowych oraz technologii łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich;
- f) propagowanie szerzenia wiedzy, w tym pośród najbardziej narażonych grup ludności oraz grup mieszkających na najbardziej zagrożonych obszarach, ułatwianie udziału społeczeństwa w reagowaniu na zmiany klimatu oraz ujęcie w tym względzie analizy wpływu zmian klimatu na zagadnienia dotyczące płci;
- g) propagowanie współpracy i dialogu w zakresie opracowywania instrumentów ekonomicznych – takich jak ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych i innych instrumentów w razie potrzeby – w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu;
- h) propagowanie tworzenia strategii ograniczania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i zarządzania tym ryzykiem, w tym w odniesieniu do najbardziej zagrożonych obszarów i najbardziej narażonych społeczności.

ARTYKUŁ 39

Energetyka

1. Strony podejmują starania w celu zacieśnienia współpracy w sektorze energetycznym, dążąc do:
 - a) zapewnienia powszechnego dostępu do przystępnych cenowo, niezawodnych i zrównoważonych usług energetycznych oraz znacznego zwiększenia udziału energii odnawialnej w globalnym koszyku energetycznym;
 - b) rozwijania nowych, zrównoważonych, innowacyjnych i odnawialnych form energii, w tym biopaliw i biomasy, energii wiatrowej, słonecznej i geotermalnej, a także wytwarzania energii wodnej, zauważając znaczenie dywersyfikacji dostaw energii w celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego;
 - c) wspierania rozwoju strategii na rzecz zwiększenia konkurencyjności energii odnawialnej;
 - d) osiągnięcia racjonalnego wykorzystania energii i zwiększenia efektywności energetycznej zarówno dostawców, jak i odbiorców poprzez propagowanie efektywności energetycznej w produkcji, transporcie, dystrybucji i zużyciu końcowym energii;
 - e) wspierania współpracy w zakresie czystych technologii energetycznych, w tym poprzez współpracę badawczą, w szczególności w zakresie energii odnawialnej, magazynowania energii oraz obniżenia emisyjności związanej z wykorzystaniem paliw kopalnych;
 - f) propagowania niskoemisyjnego wytwarzania energii elektrycznej przyczyniającego się do przejścia na czystą energię, zgodnie z celami porozumienia paryskiego;

- g) intensywniejszego budowania potencjału i propagowania inwestycji w infrastrukturę energetyczną i technologie czystej energii z uwzględnieniem zasady przejrzystości;
- h) propagowania konkurencji i korzystnego klimatu inwestycyjnego na rynku energetycznym.

2. W tym celu Strony postanawiają propagować kontakty i wspólne badania ukierunkowane na osiągnięcie wzajemnych korzyści, w tym poprzez regionalną współpracę w dziedzinie energetyki. Przyjmując Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 i porozumienie paryskie jako nadrzędne ramy, na których opiera się partnerstwo, Strony odnotowują potrzebę odniesienia się do powiązań między dostępem do czystych usług energetycznych po przystępnych cenach a zrównoważonym rozwojem. Działania te można propagować między innymi we współpracy z inicjatywą energetyczną UE.

ARTYKUŁ 40

Transport

1. Strony dążą do współpracy w istotnych obszarach polityki transportowej, mając na względzie propagowanie zrównoważonego transportu, a także dobrej jakości, niezawodnej, zrównoważonej i odpornej infrastruktury, w tym regionalnej i transgranicznej, zgodnie z obowiązującymi obie Strony odpowiednimi normami i zasadami międzynarodowymi, poprawę przepływu towarów i pasażerów, wspieranie rozwoju gospodarczego i dobrostanu ludzi z ukierunkowaniem na przystępny cenowo i sprawiedliwy dostęp dla wszystkich, propagowanie bezpieczeństwa morskiego oraz bezpieczeństwa lotniczego i ochrony lotnictwa, ochrony środowiska oraz zwiększanie efektywności swoich systemów transportu.

2. Współpraca między Stronami w obszarze transportu ma na celu sprzyjanie:
- a) wymianie informacji o polityce transportowej oraz regulacjach i praktykach każdej ze Stron, w szczególności dotyczących bezpiecznych, przystępnych cenowo i zrównoważonych systemów transportu miejskiego i transportu publicznego dla wszystkich, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób wymagających szczególnego traktowania (w tym kobiet, dzieci, osób z niepełnosprawnościami i osób starszych), transportu lądowego, transportu morskiego, transportu lotniczego, ich logistyki oraz wzajemnych połączeń i interoperacyjności sieci transportu multimodalnego;
 - b) stosowaniu do użytku cywilnego globalnych systemów nawigacji satelitarnej, z położeniem nacisku na zapewniające wzajemne korzyści sprawy regulacyjne oraz sprawy związane z rozwojem sektora i rynku; w tym względzie rozważone zostanie wykorzystanie europejskiego globalnego systemu nawigacji satelitarnej w celu maksymalizacji korzyści dla obu Stron;
 - c) dialogowi mającemu na celu poprawę bezpieczeństwa lotniczego, sieci infrastruktury transportu lotniczego oraz działań w transporcie lotniczym w celu zapewnienia szybkiego, skutecznego, zrównoważonego i bezpiecznego przepływu osób i towarów oraz zbadanie możliwości dalszego rozwoju współpracy w dziedzinie transportu lotniczego. Należy dalej propagować współpracę w dziedzinie lotnictwa cywilnego;

- d) dialogowi w dziedzinie usług transportu morskiego w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, zmierzającemu w szczególności do:
- (i) ułatwienia i współpracy w zakresie eliminacji wszelkich przeszkód, które mogłyby utrudnić rozwój handlu morskiego, oraz poprawy warunków, w jakich odbywają się przewozy morskiego transportu towarowego między portami Stron;
 - (ii) zapewnienia nieograniczonego dostępu na zasadach komercyjnych do transportu międzynarodowego i *cross-trade*;
 - (iii) zwiększenia konkurencyjności sektora transportu morskiego Stron; oraz
 - (iv) zapewnienia statkom pływającym, odpowiednio, pod banderą państwa członkowskiego lub Tajlandii lub eksploatowanym przez obywateli lub przedsiębiorstwa drugiej Strony, traktowania niedyskryminacyjnego w porównaniu z traktowaniem własnych statków pod względem dostępu do portów, usług pomocniczych i usług portowych, w tym roli transportu morskiego w rozwijaniu wydajnego łańcucha transportowego;
- e) wprowadzaniu norm w dziedzinie ochrony, bezpieczeństwa i zapobiegania zanieczyszczeniu morza oraz zmniejszania tego zanieczyszczenia, w szczególności w odniesieniu do transportu morskiego, zgodnie z konwencjami międzynarodowymi obowiązującymi Strony, z uwzględnieniem współpracy w ramach odpowiednich forów międzynarodowych w celu zapewnienia lepszego egzekwowania przepisów międzynarodowych.

ARTYKUŁ 41

Turystyka

1. Kierując się odpowiednimi międzynarodowymi wytycznymi w zakresie zrównoważonej turystyki, Strony dążą do poprawy wymiany informacji oraz ustanowienia najlepszych praktyk na rzecz rozwoju zrównoważonej turystyki, w ramach której tworzy się miejsca pracy i promuje lokalną kulturę i produkty oraz propaguje rozwój narzędzi służących do monitorowania wpływu zrównoważonej turystyki na zrównoważony rozwój.

2. Strony postanawiają rozwijać współpracę w zakresie ochrony i maksymalizacji potencjału dziedzictwa naturalnego i kulturowego poprzez łagodzenie negatywnych skutków turystyki, w szczególności wszelkich form wykorzystywania ludzi, zwłaszcza dzieci, szanowanie zwierząt wolno żyjących, flory, różnorodności biologicznej i ekosystemów oraz zwiększanie pozytywnego wkładu branży turystycznej w zrównoważony rozwój społeczności lokalnej, między innymi poprzez rozwój zrównoważonej turystyki przy jednoczesnym przestrzeganiu integralności i interesów społeczności lokalnych i tradycyjnych oraz poprawę szkoleń w branży turystycznej.

ARTYKUŁ 42

Edukacja i kultura

1. Strony postanawiają wspierać taką współpracę w zakresie edukacji i kultury, która w pełni respektuje ich różnorodność, zwiększając wzajemne zrozumienie i wiedzę o swoich kulturach i językach.

2. Strony dążą do podejmowania odpowiednich działań, aby propagować wkład edukacji i kultury w zrównoważony rozwój, szkolenie i wymiany kulturalne oraz realizować wspólne inicjatywy w tych obszarach, w tym wspólną organizację wydarzeń kulturalnych. W tym względzie Strony postanawiają również kontynuować wspieranie działalności Fundacji Azja-Europa.

3. Strony postanawiają ściśle współpracować na odpowiednich forach międzynarodowych, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), w celu wzmocnienia ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, w szczególności w kontekście Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, przyjętej przez Konferencję Generalną UNESCO w dniu 16 listopada 1972 r., oraz Konwencji w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, przyjętej przez Konferencję Generalną UNESCO w dniu 17 października 2003 r., przywiązując jednocześnie wagę do propagowania różnorodności kulturowej w celu rozwoju sztuki i kreatywnej gospodarki opartej na wiedzy.

4. Strony wspierają ponadto środki służące tworzeniu powiązań między ich odpowiednimi agencjami specjalistycznymi oraz zachęcaniu do wymiany informacji, wiedzy specjalistycznej, studentów, kadry akademickiej, ekspertów, a także dalszemu wspieraniu powiązań między ośrodkami analitycznymi. W ramach współpracy i wykorzystywania zasobów technicznych korzysta się z udogodnień oferowanych przez programy UE w Azji Południowo-Wschodniej w dziedzinie edukacji i kultury, jak również z doświadczeń zdobytych w tym obszarze przez Strony. Strony postanawiają również zintensyfikować współpracę w obszarze szkolnictwa wyższego i propagować realizację programu Erasmus+, a także wymieniać się najlepszymi praktykami w dziedzinie polityki młodzieżowej i pracy z młodzieżą.

ARTYKUŁ 43

Środowisko i zasoby naturalne

1. Strony zgadzają się co do potrzeby współpracy w dziedzinie ochrony środowiska i współpracy na rzecz rozwoju niskoemisyjnych, odpornych i zasobooszczędnych gospodarek o obiegu zamkniętym, w tym biogospodarki, uniezależniających wzrost gospodarczy od degradacji środowiska, a także współpracy na rzecz zachowania zasobów naturalnych i ochrony różnorodności biologicznej oraz zarządzania nimi w zrównoważony sposób, gdyż stanowi to podstawę rozwoju obecnych i przyszłych pokoleń.
2. Strony zgadzają się, że współpraca w dziedzinie ochrony środowiska i zasobów naturalnych przyczynia się do efektywnego wykorzystywania zasobów, propagowania ochrony środowiska i poprawy jego stanu w dążeniu do zrównoważonego rozwoju. W ramach prowadzonej współpracy Strony będą podejmować działania mające na celu realizację Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 oraz skuteczne wdrożenie odpowiednich wielostronnych umów środowiskowych, w tym porozumienia paryskiego.
3. Strony dążą do kontynuowania i zacieśniania współpracy w zakresie ochrony środowiska, w szczególności w odniesieniu do:
 - a) propagowania wiedzy o środowisku i dobrego zarządzania środowiskiem, w tym zwiększonego i znaczącego udziału społeczności lokalnych w ochronie środowiska oraz w podejmowaniu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju;

- b) przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym w celu zapewnienia zrównoważonej konsumpcji i produkcji, maksymalizacji zasobooszczędności i minimalizacji wytwarzania odpadów, w szczególności odpadów z tworzyw sztucznych, aby zapobiec zanieczyszczeniu morza tworzywami sztucznymi i mikrodrobinami plastiku;
- c) włączenia wartości związanych z ekosystemem i różnorodnością biologiczną do planów krajowych i lokalnych oraz do strategii i wydatków mających na celu ograniczanie ubóstwa, a także wspierania wdrażania odpowiednich wielostronnych umów środowiskowych, w tym dotyczących różnorodności biologicznej i międzynarodowego handlu dziką fauną i florą;
- d) ochrony, konserwacji i rekultywacji gruntów i gleb oraz zrównoważonego zarządzania gruntami, w celu stworzenia świata neutralnego pod względem degradacji gruntów;
- e) współpracy na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej i poprawy gospodarki leśnej, w tym wkładu we współpracę regionalną w zakresie zwalczania nielegalnego pozyskiwania drewna i związanego z nim handlu, wylesiania i degradacji lasów, w tym poprzez promowanie takich łańcuchów dostaw towarów rolnych, które nie powodują wylesiania, propagowanie ochrony lasów, zalesiania, ponownego zalesiania, odbudowy i zwiększania zasobów węgla w ekosystemach leśnych; może to obejmować zawarcie umowy o dobrowolnym partnerstwie dotyczącej egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa;
- f) skutecznego zarządzania parkami narodowymi oraz wyznaczania i ochrony obszarów cechujących się bogatą różnorodnością biologiczną oraz zagrożonych ekosystemów, z należyтым poszanowaniem społeczności lokalnych zamieszkujących te obszary lub ich okolice oraz gatunków zagrożonych;

- g) ochrony zasobów przybrzeżnych i morskich, w tym chronionych obszarów morskich i środowiska, oraz zrównoważonego gospodarowania nimi;
- h) zapobiegania nielegalnemu transgranicznemu przemieszczaniu chemikaliów, odpadów stałych i elektronicznych oraz odpadów morskich, substancji zubożających warstwę ozonową oraz gatunków zagrożonych wyginięciem; zapobiegania zanieczyszczeniu wody, gleby i powietrza oraz zanieczyszczenia hałasem;
- i) zapewnienia integracyjnego, odpornego i przyjaznego dla środowiska gospodarowania chemikaliami i odpadami;
- j) propagowania współpracy w zakresie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno-kanalizacyjnej w celu zapewnienia dostępności, jakości i zasobooszczędności w zakresie wody;
- k) propagowania ekoinnowacji i czystych technologii w celu promowania i rozpowszechniania technologii przyjaznych dla środowiska, zrównoważonych produktów i usług, w tym poprzez odpowiednie zachęty podatkowe i finansowe;
- l) propagowania wykorzystywania systemów obserwacji Ziemi do spraw środowiskowych, a także budowania potencjału i dzielenia się doświadczeniami w tym zakresie.

ARTYKUŁ 44

Zarządzanie oceanami

1. Strony wzmacniają dialog i współpracę w sprawach dotyczących zarządzania oceanami w celu propagowania długoterminowej ochrony żywych zasobów morza i ekosystemów morskich oraz zrównoważonego gospodarowania nimi.
2. Strony zacieśniają współpracę w ramach zachowania żywych zasobów morza, gospodarowania nimi i ich zrównoważonej eksploatacji, jak określono w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS), przyjętej przez Trzecią Konferencję Prawa Morza w dniu 10 grudnia 1982 r., oraz w Kodeksie odpowiedzialnego rybołówstwa Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), przyjętym przez Konferencję FAO rezolucją 4/95 z dnia 31 października 1995 r. Strony zobowiązują się do współpracy na rzecz wspierania wdrażania celów Porozumienia FAO o wspieraniu przestrzegania przez statki rybackie międzynarodowych środków ochrony i zarządzania na pełnym morzu, przyjętego w Rzymie w dniu 24 listopada 1993 r., oraz Porozumienia ONZ w sprawie wykonania postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza z dnia 10 grudnia 1982 r. odnoszących się do ochrony międzystrefowych zasobów rybnych i zasobów rybnych masowo migrujących i zarządzania nimi, przyjętego w Nowym Jorku w dniu 4 sierpnia 1995 r.

3. Ponadto Strony postanawiają współpracować:
- a) w zakresie wspierania wykonywania Umowy FAO o środkach stosowanych przez państwo portu w celu zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania, przyjętej w Rzymie w dniu 22 listopada 2009 r.;
 - b) z regionalnymi organizacjami ds. zarządzania rybołówstwem lub porozumieniami, których są one członkami, obserwatorami lub współpracującymi podmiotami niebędącymi umawiającymi się stronami, oraz w ramach tych organizacji lub porozumień, w celu wspierania ochrony żywych zasobów morza i ich ekosystemów oraz zrównoważonego gospodarowania nimi;
 - c) w zakresie zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (NNN) oraz działań związanych z połowami za pomocą kompleksowych, skutecznych i przejrzystych środków, w tym, w stosownych przypadkach, poprzez dzielenie się doświadczeniami, propagowanie budowania zdolności i wymianę informacji na temat nielegalnej, nieraportowanej i nieuregulowanej działalności połowowej z uwzględnieniem poufności danych i prawa krajowego;
 - d) w zakresie propagowania podstawowych zasad i praw w pracy w sektorze rybołówstwa i żywności pochodzenia morskiego oraz wdrażania Konwencji nr 188 MOP dotyczącej pracy w sektorze rybołówstwa, przyjętej w Genewie w dniu 30 maja 2007 r.;

- e) na rzecz rozwoju zrównoważonej i odpowiedzialnej marikultury, w tym na rzecz wdrożenia celów i zasad Kodeksu odpowiedzialnego rybołówstwa FAO;
- f) na rzecz zmniejszenia presji wywieranej na oceany, między innymi poprzez zwalczanie odpadów morskich i zanieczyszczenia morza, w tym pochodzących ze źródeł lądowych i ze statków, jak również wynikających z działalności człowieka związanej z morzem w ramach zobowiązań międzynarodowych mających zastosowanie do Stron, oraz poprzez środki dostosowawcze i łagodzące mające na celu zwiększenie odporności oceanów i społeczności nadbrzeżnych na zmiany klimatu.

ARTYKUŁ 45

Rolnictwo, zwierzęta gospodarskie, rybołówstwo i rozwój obszarów wiejskich

1. Strony zgodnie postanawiają wspierać dialog dotyczący rolnictwa, zwierząt gospodarskich, rybołówstwa i rozwoju obszarów wiejskich. Strony będą wymieniały informacje i rozwijały współpracę w odniesieniu do:
 - a) polityki rolnej i ogólnych perspektyw dla rolnictwa w skali międzynarodowej;
 - b) wspierania i ułatwiania handlu produktami rolnymi, w tym handlu roślinami, zwierzętami, zwierzętami wodnymi i produktami z nich pochodzącymi;

- c) polityki rozwoju na obszarach wiejskich z uwzględnieniem innych zasobów produkcyjnych i środków produkcji, wiedzy, usług finansowych, rynków i możliwości tworzenia wartości dodanej oraz zatrudnienia poza rolnictwem;
- d) polityki dotyczącej roślin, zwierząt, produktów pochodzących od zwierząt wodnych, w tym systemów jakości w rolnictwie, takich jak oznaczenia geograficzne i produkcja ekologiczna, a także współpraca w zakresie dobrych praktyk rolniczych;
- e) rozpowszechniania systemów certyfikacji i akredytacji rolnictwa ekologicznego oraz zrównoważonej produkcji rolnej.

2. Strony postanawiają wspierać współpracę technologiczną, budowanie potencjału lub wszelkie inne formy współpracy zwiększające wydajność, bezpieczną i zrównoważoną produkcję oraz praktyki na rzecz poprawy odporności w dziedzinie rolnictwa, produkcji zwierzęcej, rybołówstwa i rozwoju obszarów wiejskich, a także prowadzące do zwiększenia gotowości na wypadek wystąpienia chorób roślin, zwierząt i chorób odzwierzęcych, zapobiegania tym chorobom, wykrywania ich oraz reagowania na nie i ich zwalczania zgodnie z podejściem „Jedno zdrowie” i normami międzynarodowymi.

3. Strony postanawiają zachęcać sektor publiczny i prywatny do dyskusji i wymiany informacji gospodarczych, w tym do organizowania imprez związanych z kojarzeniem przedsiębiorstw i promowaniem handlu produktami rolnymi.

ARTYKUŁ 46

Zdrowie

1. Strony postanawiają współpracować i dzielić się doświadczeniami oraz najlepszymi praktykami w sektorze zdrowia w celu wzmocnienia działań w dziedzinie badań naukowych, przeciwdziałania zagrożeniu ze strony poważnych chorób niezakaźnych i chorób zakaźnych, w tym pandemii COVID-19, oraz poprawy powszechnego dostępu do opieki zdrowotnej, a także świadczeń opieki zdrowotnej, w tym w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego. Strony postanawiają również wymieniać poglądy i najlepsze praktyki w zakresie spraw regulacyjnych dotyczących produktów leczniczych i wyrobów medycznych.
2. Współpraca w dziedzinie zdrowia odbywa się głównie w ramach forów międzynarodowych, w tym Światowej Organizacji Zdrowia, oraz inicjatyw wielostronnych, w takich obszarach jak:
 - a) wspólne badania naukowe i rozwój głównych pionowych programów zdrowotnych; wspólne badania naukowe w ramach wielostronnych inicjatyw, takich jak Światowy Sojusz przeciwko Chorobom Przewlekłym i światowa współpraca badawcza w zakresie gotowości na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych;
 - b) budowanie potencjału i rozwój zasobów ludzkich;
 - c) umowy międzynarodowe w sektorze zdrowia.

ARTYKUŁ 47

Zatrudnienie i sprawy społeczne

1. Strony postanawiają zacieśnić współpracę i propagować pomoc techniczną w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych, w tym współpracę w zakresie spójności regionalnej i społecznej, bezpieczeństwa i zdrowia w miejscu pracy, równouprawnienia płci i równości wynagrodzeń za pracę takiej samej wartości, uczenia się i nabywania umiejętności przez całe życie, ochrony socjalnej oraz godnej pracy, w celu wzmocnienia społecznego wymiaru globalizacji.
2. Strony potwierdzają konieczność wspierania procesu globalizacji, który byłby korzystny dla wszystkich, oraz propagowania pełnego i wydajnego zatrudnienia oraz godnej pracy jako kluczowych elementów zrównoważonego rozwoju i ograniczania ubóstwa, zgodnie z Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, deklaracją MOP dotyczącą sprawiedliwości społecznej na rzecz uczciwej globalizacji, przyjętą w Genewie w dniu 10 czerwca 2008 r., oraz Deklaracją na rzecz przyszłości pracy z okazji stulecia MOP, przyjętą w Genewie w dniu 21 czerwca 2019 r. Strony uwzględniają cechy i odmienny charakter sytuacji gospodarczej i społecznej każdej ze Stron.

3. Strony potwierdzają swoje odpowiednie zobowiązania do propagowania i skutecznego wdrażania standardów społecznych i norm pracy uznanych na poziomie międzynarodowym oraz do przestrzegania, propagowania i realizacji podstawowych zasad i praw w pracy określonych w Deklaracji MOP dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy, przyjętej 18 czerwca 1998 r. w Genewie i zmienionej 10 czerwca 2022 r. Strony postanawiają współpracować i zapewniać pomoc techniczną, mając na celu pracę na rzecz ratyfikacji i wdrożenia podstawowych konwencji MOP, a także współpracę na rzecz wspierania ratyfikacji i wdrożenia w razie potrzeby innych aktualnych konwencji MOP, w tym konwencji dotyczących przemocy i nękania w środowisku pracy.

4. Strony postanawiają wspierać współpracę między rządem a partnerami społecznymi w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych, jak również wymianę informacji dotyczących zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, inspekcji pracy oraz dialogu społecznego dotyczącego ochrony socjalnej i ochrony pracy.

5. Współpraca w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych może obejmować między innymi szczegółowe programy i projekty, zgodnie ze wzajemnymi uzgodnieniami, jak również dialog, współpracę i inicjatywy podejmowane w zakresie spraw stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania na poziomie dwustronnym lub wielostronnym, takim jak ASEM, na poziomie UE-ASEAN i na poziomie MOP.

ARTYKUŁ 48

Statystyki

Strony postanawiają propagować, zgodnie z dotychczasową współpracą dotyczącą statystyki prowadzoną między UE a ASEAN, współpracę w zakresie harmonizacji metod i praktyk statystycznych, w tym w zakresie gromadzenia, przetwarzania, analizy i rozpowszechniania statystyk, w celu poprawy dostępności danych zagregowanych wysokiej jakości, aktualnych, istotnych i bardziej szczegółowych, a tym samym zapewnić możliwość wykorzystania przez Strony, na wzajemnie akceptowalnych zasadach, statystyk dotyczących handlu towarami i usługami oraz, w bardziej ogólnym kontekście, danych dotyczących wszelkich innych obszarów objętych niniejszą Umową, które podlegają przetwarzaniu danych statystycznych. Strony podkreślają znaczenie danych i statystyk dla realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030.

ARTYKUŁ 49

Społeczeństwo obywatelskie

Strony uznają rolę i wkład społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności pracowników akademickich, partnerów społecznych, jak również powiązań między ośrodkami analitycznymi a partnerami społecznymi, w procesie dialogu i współpracy w ramach niniejszej Umowy oraz postanawiają zachęcać do prowadzenia skutecznego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim i wspierać jego skuteczne i konstruktywne uczestnictwo w tym procesie, jak również wspierać partnerstwa z udziałem wielu zainteresowanych stron.

TYTUŁ VI

ŚRODKI WSPÓŁPRACY

ARTYKUŁ 50

Środki na współpracę

1. Strony postanawiają udostępnić odpowiednie środki, w tym środki finansowe, do osiągnięcia celów dotyczących współpracy określonych w niniejszej umowie w zakresie, w jakim pozwalają na to zasoby i uregulowania każdej ze Stron.
2. Strony zachęcają Europejski Bank Inwestycyjny do kontynuowania działalności w Tajlandii, zgodnie z jego procedurami i kryteriami finansowania.

ARTYKUŁ 51

Współpraca w zakresie rozwoju państw trzecich

1. Strony postanawiają nawiązać regularny dialog na temat odpowiednich programów rozwoju realizowanych przez nie w państwach trzecich.
2. Strony postanawiają współpracować w ramach wspólnych działań mających na celu zapewnienie państwom sąsiadującym z Tajlandią i innym państwom pomocy na rzecz zrównoważonego rozwoju w sektorach istotnych dla współpracy trójstronnej. Obszary współpracy mają zostać określone przez wszystkich zaangażowanych partnerów z uwzględnieniem potrzeb państw beneficjentów, możliwości i wiedzy fachowej UE i Tajlandii, i mają być ustalane w trybie *ad hoc*.

TYTUŁ VII

RAMY INSTYTUCJONALNE

ARTYKUŁ 52

Wspólny Komitet

1. Niniejszym ustanawia się Wspólny Komitet składający się z przedstawicieli obu Stron na najwyższym możliwym szczeblu, który ma następujące zadania:
 - a) zapewnienie sprawnego funkcjonowania i wykonywania niniejszej Umowy;
 - b) określenie priorytetów w związku z celami niniejszej Umowy;
 - c) wydawanie zaleceń dotyczących propagowania celów niniejszej Umowy;
 - d) rozstrzyganie, w stosownych przypadkach, wszelkich różnic i sporów wynikających z interpretacji, wykonania lub stosowania niniejszej Umowy zgodnie z art. 55;

- e) analizowanie wszelkich informacji przedstawionych przez jedną ze Stron o niewywiązaniu się ze zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy oraz prowadzenie konsultacji z drugą Stroną, tak aby znaleźć rozwiązanie polubowne i możliwe do zaakceptowania przez obie Strony zgodnie z art. 55.
2. Wspólny Komitet zbiera się co najmniej raz na dwa lata, na przemian w Bangkoku i w Brukseli, w terminie ustalonym za porozumieniem Stron. W drodze porozumienia między Stronami można również zwoływać nadzwyczajne posiedzenia Wspólnego Komitetu. Wspólnemu Komitetowi przewodniczy naprzemiennie każda ze Stron. Porządek posiedzeń Wspólnego Komitetu ustala się w drodze porozumienia między Stronami.
3. Wspólny Komitet może ustanowić specjalistyczne grupy robocze celem udzielenia mu wsparcia w wykonywaniu jego zadań. Te grupy robocze przedkładają szczegółowe sprawozdania ze swej działalności Wspólnemu Komitetowi na każdym z jego posiedzeń.
4. Strony postanawiają, że zadaniem Wspólnego Komitetu będzie również zapewnienie właściwego funkcjonowania wszelkich umów bądź protokołów o charakterze sektorowym, które zostały lub zostaną zawarte przez Strony.
5. Wspólny Komitet uchwała swój regulamin.

TYTUŁ VIII

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

ARTYKUŁ 53

Klauzula przeglądowa

1. Strony mogą za wzajemną zgodą rozszerzyć niniejszą Umowę w celu zacieśnienia współpracy, w tym poprzez uzupełnienie jej za pomocą umów lub protokołów dotyczących konkretnych obszarów, sektorów lub działań. Takie umowy szczegółowe lub protokoły stanowią integralną część ogólnych stosunków dwustronnych między Stronami oraz podlegają wspólnym ramom instytucjonalnym.
2. W odniesieniu do wykonywania niniejszej Umowy każda ze Stron może przedstawić propozycje dotyczące rozszerzenia zakresu współpracy, biorąc pod uwagę doświadczenie uzyskane podczas stosowania niniejszej Umowy.

ARTYKUŁ 54

Inne umowy

1. Bez uszczerbku dla stosownych postanowień Traktatu o Unii Europejskiej oraz Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ani niniejsza Umowa, ani działania podejmowane na jej mocy nie mogą w jakikolwiek sposób wpływać na uprawnienia państw członkowskich do podejmowania działań w ramach współpracy dwustronnej z Tajlandią lub do zawierania, w stosownych przypadkach, nowych umów o partnerstwie i współpracy z Tajlandią.
2. Niniejsza Umowa nie wpływa na stosowanie ani wykonywanie zobowiązań podjętych przez którąkolwiek ze Stron w odniesieniu do stron trzecich.
3. Żadne z postanowień niniejszej Umowy nie wyklucza możliwości podjęcia przez Stronę wszelkich działań, w tym działań z zakresu rozstrzygnięcia sporów, określonych w jakiegokolwiek innej umowie międzynarodowej, której stronami są obie Strony.

ARTYKUŁ 55

Wypełnianie zobowiązań

1. Strony wprowadzają wszelkie ogólne lub szczególne środki wymagane w celu wypełnienia ich zobowiązań w ramach niniejszej Umowy. Strony zapewniają, aby cele określone w niniejszej Umowie zostały osiągnięte.

2. Zgodnie z art. 52 ust. 1 lit. d), w przypadku wszelkich rozbieżności dotyczących stosowania lub interpretacji niniejszej Umowy, każda ze Stron może odwołać się do Wspólnego Komitetu.
3. W przypadku gdy jedna ze Stron uzna, że druga Strona nie wypełniła któregośkolwiek ze swoich zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy, może wprowadzić właściwe środki zgodnie z prawem międzynarodowym.
4. Przed wprowadzeniem właściwych środków, o których mowa w ust. 3, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w ust. 5, Strona ta przedstawia Wspólnemu Komitetowi wszystkie istotne informacje konieczne do dokładnego zbadania sytuacji w celu znalezienia rozwiązania możliwego do zaakceptowania przez obie Strony. Strony odbywają konsultacje pod auspicjami Wspólnego Komitetu. W przypadku gdy Wspólny Komitet nie jest w stanie znaleźć rozwiązania możliwego do przyjęcia przez obie Strony, taka Strona może przedsięwziąć odpowiednie środki.
5. Jeżeli jedna ze Stron ma poważne podstawy, aby uważać, że druga Strona nie wypełniła w sposób istotny któregośkolwiek ze zobowiązań opisanych jako elementy zasadnicze w art. 1 ust. 1 i art. 3 ust. 1, niezwłocznie powiadamia drugą Stronę o tym fakcie. Wspólny Komitet, lub inny organ wyznaczony za porozumieniem Stron, przeprowadza niezwłocznie, na wniosek którejkolwiek ze Stron, konsultacje w terminie do 30 dni w celu dokładnego przeanalizowania wszystkich aspektów środka oraz uzasadnienia środka, aby znaleźć rozwiązanie możliwe do przyjęcia przez obie Strony. Po upływie tego terminu Strona, która złożyła powiadomienie, może przedsięwziąć właściwe środki.

6. Przy wyborze właściwych środków pierwszeństwo należy przyznać tym, które w najmniejszym stopniu zakłócają funkcjonowanie niniejszej Umowy lub, w zależności od przypadku, jakiegokolwiek innej umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 1. Środki takie mają charakter tymczasowy i są proporcjonalne do naruszenia, mając na celu zachęcenie do ostatecznego wypełnienia zobowiązań. Na potrzeby ust. 4 „właściwe środki” mogą obejmować zawieszenie, w całości lub w części, stosowania niniejszej Umowy. Na potrzeby ust. 5 „właściwe środki” mogą obejmować zawieszenie, w całości lub w części, stosowania niniejszej Umowy lub którejkolwiek umowy szczegółowej, o której mowa w art. 53 ust. 1. Decyzja o zawieszeniu byłaby podejmowana przez każdą ze Stron zgodnie z ich odpowiednimi przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

7. Każda ze Stron może zwrócić się do Wspólnego Komitetu o dokonanie przeglądu okoliczności, które doprowadziły do zastosowania właściwych środków, w celu znalezienia rozwiązania możliwego do zaakceptowania przez obie Strony. Strona wprowadzająca właściwe środki wycofuje je niezwłocznie, gdy jest to uzasadnione.

ARTYKUŁ 56

Ułatwianie

Aby ułatwić współpracę w ramach niniejszej Umowy, Strony postanawiają przyznać niezbędne ułatwienia ekspertom i urzędnikom zaangażowanym w realizację współpracy w celu wykonywania ich zadań, zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Stron.

ARTYKUŁ 57

Terytorialny zakres stosowania

Niniejsza Umowa ma zastosowanie, z jednej strony, do terytoriów, do których stosuje się Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, na warunkach określonych w tych Traktatach oraz, z drugiej strony, do terytorium Tajlandii.

ARTYKUŁ 58

Definicja Stron

Do celu niniejszej Umowy określenie „Strony” oznacza z jednej strony UE lub jej państwa członkowskie lub UE i jej państwa członkowskie, zgodnie z ich stosownymi uprawnieniami, a z drugiej strony Tajlandię.

ARTYKUŁ 59

Wejście w życie i tymczasowe stosowanie

1. Niniejsza Umowa wchodzi w życie trzydzieści (30) dni po dacie, z którą ostatnia Strona notyfikowała drugiej Stronie zakończenie swoich odpowiednich wewnętrznych procedur prawnych niezbędnych do tego celu.

2. Niezależnie od ust. 1 Tajlandia i UE mogą tymczasowo stosować niniejszą Umowę, w całości lub w części, do czasu jej wejścia w życie, zgodnie ze swoimi odpowiednimi procedurami wewnętrznymi.
3. Takie tymczasowe stosowanie staje się skuteczne trzydzieści (30) dni po dacie, w której:
 - a) UE notyfikowała Tajlandii zakończenie swoich niezbędnych procedur, wskazując te części niniejszej Umowy, które stosuje się tymczasowo; oraz
 - b) Tajlandia notyfikowała UE zakończenie swoich niezbędnych procedur, wyrażając zgodę na części niniejszej Umowy, które mają być stosowane tymczasowo.
4. Każda ze Stron może notyfikować drugiej Stronie na piśmie swój zamiar wypowiedzenia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy. Wypowiedzenie staje się skuteczne trzydzieści (30) dni od daty otrzymania notyfikacji.
5. W przypadku postanowień niniejszej Umowy, które są stosowane tymczasowo, wejście w życie niniejszej Umowy należy rozumieć jako odniesienie do daty tymczasowego stosowania określonej w ust. 3.

6. Wspólny Komitet i inne organy powołane na podstawie niniejszej Umowy mogą wykonywać swoje funkcje podczas tymczasowego stosowania niniejszej Umowy w zakresie, w jakim funkcje te są niezbędne do zapewnienia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy. Wszelkie decyzje podjęte w ramach wykonywania ich funkcji tracą moc w przypadku wypowiedzenia tymczasowego stosowania niniejszej Umowy na podstawie ust. 4.

ARTYKUŁ 60

Okres ważności i wypowiedzenie

1. Niniejsza Umowa jest ważna przez okres pięciu (5) lat. Umowa jest automatycznie przedłużana na kolejne okresy jednego roku, chyba że jedna ze Stron notyfikuje drugiej Stronie na piśmie zamiar nieprzedłużania niniejszej Umowy w terminie sześciu (6) miesięcy przed końcem kolejnego rocznego okresu.
2. Niniejsza Umowa może zostać rozwiązana przez każdą ze Stron w drodze pisemnego powiadomienia przekazanego drugiej Stronie. Rozwiązanie Umowy zaczyna obowiązywać po upływie sześciu (6) miesięcy od daty otrzymania notyfikacji przez drugą Stronę. Takie wypowiedzenie nie ma wpływu na trwające projekty rozpoczęte w ramach niniejszej Umowy przed otrzymaniem notyfikacji.

ARTYKUŁ 61

Zmiany

Zmiany niniejszej Umowy dokonywane są za porozumieniem Stron. Zmiany stają się skuteczne z dniem ostatniej notyfikacji na piśmie, informującej o zakończeniu wszystkich koniecznych do tego celu formalności.

ARTYKUŁ 62

Wspólne deklaracje

Wspólne deklaracje załączone do niniejszej Umowy stanowią jej integralną część.

ARTYKUŁ 63

Notyfikacje

Notyfikacje dokonywane zgodnie z art. 59, 60 i 61 należy kierować odpowiednio do Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych Tajlandii.

ARTYKUŁ 64

Teksty autentyczne

Niniejsza Umowa sporządzona jest w dwóch egzemplarzach w językach angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim i tajskim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą Umowę.

**WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE ART. 5
(POWAŻNE ZBRODNIĘ WAGI MIĘDZYNARODOWEJ)**

Zarówno państwa członkowskie, jak i Tajlandia są sygnatariuszami Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego, który jest ważnym elementem rozwoju międzynarodowego systemu wymiaru sprawiedliwości i jego skutecznego funkcjonowania. Statut rzymski stanowi, że zbrodnia ludobójstwa, zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne są „poważnymi zbrodniami wagi międzynarodowej”.

**WSPÓLNA DEKLARACJA W SPRAWIE ART. 23
(WSPÓŁPRACA SĄDOWA I PRAWNA)**

Królewski rząd Tajlandii stosuje wszelkie środki zgodnie ze swoim prawem, aby zapewnić, że dana osoba nie poniesie kary śmierci, a jeżeli sąd wyda wyrok skazujący na karę śmierci, królewski rząd Tajlandii przedstawia zalecenie, aby udzielono królewskiego ułaskawienia.

Съставено в Брюксел на четиринадесети декември две хиляди двадесет и втора година.
Hecho en Bruselas, el catorce de diciembre de dos mil veintidós.
V Bruselu dne čtrnáctého prosince dva tisíce dvacet dva.
Udfærdiget i Bruxelles den fjortende december to tusind og toogtyve.
Geschehen zu Brüssel am vierzehnten Dezember zweitausendzweiundzwanzig.
Kahe tuhande kahekümne teise aasta detsembrikuu neljateistkümnendal päeval Brüsselis.
Έγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα τέσσερις Δεκεμβρίου δύο χιλιάδες είκοσι δύο.
Done at Brussels on the fourteenth day of December in the year two thousand and twenty two.
Fait à Bruxelles, le quatorze décembre deux mille vingt-deux.
Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an ceathrú lá déag de mhí na Nollag sa bhliain dhá mhíle fiche a dó.
Sastavljeno u Bruxellesu četrnaestog prosinca godine dvije tisuće dvadeset druge.
Fatto a Bruxelles, addì quattordici dicembre duemilaventidue.
Briselē, divi tūkstoši divdesmit otrā gada četrpadsmitajā decembrī.
Priimta du tūkstančiai dvidešimt antrų metų gruodžio keturioliką dieną Briuselyje.
Kelt Brüsszelben, a kétezer-huszonkettedik év december havának tizennegyedik napján.
Magħmul fi Brussell, fl-erbatax-il jum ta' Diċembru fis-sena elfejn u tnejn u għoxrin.
Gedaan te Brussel, veertien december tweeduizend tweeëntwintig.
Sporządzono w Brukseli dnia czternastego grudnia roku dwa tysiące dwudziestego drugiego.
Feito em Bruxelas, em catorze de dezembro de dois mil e vinte e dois.
Întocmit la Bruxelles la paisprezece decembrie două mii douăzeci și doi.
V Bruseli štrnásteho decembra dvetisícdvadsaťdva.
V Bruslju, štirinajstega decembra dva tisoč dvaindvajset.
Tehty Brysselissä neljäntenätoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattakaksikymmentäkaksi.
Som skedde i Bryssel den fjortonde december år tjugohundratjugotvå.
ท่า ณ กรุงบรัสเซลส์ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม คริสต์ศักราชสองพันยี่สิบสอง

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

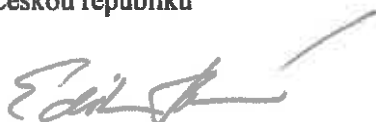
Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

Za Českou republiku

For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

Thar ceann na hÉireann
For Ireland

Για την Ελληνική Δημοκρατία

A handwritten signature in Greek, appearing to be 'Σταυρίδης' (Stavridis), written in a cursive style.

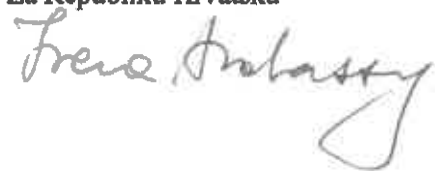
Por el Reino de España

A handwritten signature in Spanish, appearing to be 'U. H. a. r.', written in a cursive style.

Pour la République française

A handwritten signature in French, appearing to be 'P. Esc', written in a cursive style.

Za Republiku Hrvatsku

A handwritten signature in Croatian, appearing to be 'Irene Ambassy', written in a cursive style.

Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

A handwritten signature in Luxembourgish, appearing to be 'Suech', written in a cursive style with a horizontal line underneath.

Magyarország részéről

A handwritten signature in Hungarian, appearing to be 'du An', written in a cursive style.

Għar-Repubblika ta' Malta

A handwritten signature in Maltese, appearing to be 'Karlene Beini', written in a cursive style.

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

A handwritten signature in Dutch, appearing to be 'Willeke Smeets', written in a cursive style.

Für die Republik Österreich

Nikolaus Janzivil

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Anna Szwed

Pela República Portuguesa

António Costa

Pentru România

Bogdan

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Thar ceann an Aontais Eorpaigh
Za Europsku uniju
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

สำหรับราชอาณาจักรไทย

Предходният текст е заверено копие на оригинала, депозиран в архивите на I екстралния секретариат на Съвета в Брюксел.
 El texto que precede es copia certificada conforme del original depositado en los archivos de la Secretaría General del Consejo en Bruselas.
 Předchozí text je ověřeným opisem originálu uloženého v archivu generálního sekretariátu Rady v Bruselu.
 Foransittende tekst er en bekræftet kopi af originaldokumentet deponeret i Rådets Generalsekretariats arkiver i Bruxelles.
 Der vorstehende Text ist eine beglaubigte Abschrift des Originals, das im Archiv des Generalsekretariats des Rates in Brüssel hinterlegt ist.
 Eelnev tekst on tõestatud koopia originaalist, mis on antud hoitule nõukogu peasekretariaadi arhiivi Brüsselis.
 Το ανωτέρω κείμενο είναι κυρωμένο αντίγραφο του πρωτοτύπου που είναι κατατεθειμένο στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες.
 The preceding text is a certified copy of the original deposited in the archives of the General Secretariat of the Council in Brussels.
 Le texte qui précède est une copie certifiée conforme à l'original déposé dans les archives du secrétariat général du Conseil à Bruxelles.
 Is cóip dheimhnithe é an téacs roimhe seo den scríbhinn bhunaidh a taisceadh i gcartlann Ardúnaíocht na Comhairle sa Bhruiséil.
 Prethodni je tekst ovjereni primjerak izvornika pohranjenog u arhivu Glavnog tajništva Vijeća u Bruxellesu.
 Il testo che precede è copia certificata dell'originale depositato negli archivi del Segretariato generale del Consiglio a Bruxelles.
 Šis teksts ir apliecināta kopija, kas atbilst oriģinālam, kurš deponēts Padomes Ģenerālsekretariāta arhīvā Briselē.
 Pirmiau pateiktas tekstas yra Tarybos generalinio sekretoriato archyvuose Briuselyje deponuoto originalo patvirtinta kopija.
 A fenti szöveg a Tanács Főtitkárságának brüsszeli iktatórában letétbe helyezett eredeti példány hiteles másolata.
 It-test precedenti huwa kopja ċertifikata tal-original iddepożitat fl-arkivji tas-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill fi Brussell.
 De voorgaande tekst is een voor gelijkkluidend gewaarmerkt afschrift van het origineel, nedergelegd in de archieven van het secretariaat-generaal van de Raad te Brussel.
 O texto que precede é uma cópia autenticada do original depositado nos arquivos do Secretariado-Geral do Conselho em Bruxelas.
 Textul anterior constituie o copie certificată pentru conformitate a originalului depus în arhivele Secretariatului General al Consiliului la Bruxelles.
 Předchádzajúci text je overenou kópiou originálu, ktorý je uložený v archíve Ģenerálneho sekretariátu Rady v Bruseli.
 Zgoranje besedilo je overjena kopija izvornika, ki je deponiran v arhivu generalnega sekretariata Sveta v Bruslju.
 Edellä oleva teksti on oikeaksi todistettu jäljennös Brysselissä olevan neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetusta alkuperäisestä tekstistä.
 Ovanstående text är en bestyrkt kopia av det original som deponerats i rådets generalsekretariats arkiv i Bryssel.

Briksael,
 Bruselas,
 Brusel,
 Bruxelles, den
 Brüssel, den
 Brüssel,
 Βρυξέλλες,
 Brussels,
 Bruxelles, le
 An Bhruiséil,
 Bruxelles,
 Bruxelles, addl
 Brisele,
 Bruselis,
 Brüssel,
 Brussel,
 Brussel,
 Brüksel, duja
 Bruselas, em
 Bruxelles,
 Brussel
 Brussel,
 Bryssel,
 Bryssel den

19-12-2022

За генералния секретар на Съвета на Европейския съюз
 Por el Secretario General del Consejo de la Unión Europea
 Za generálního tajemníka Rady Evropské unie
 For Generalsekretæren for Rådet for Den Europæiske Union
 Für den Generalsekretär des Rates der Europäischen Union
 Euroopa Liidu Nõukogu peasekretäri nimel
 Για τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 For the Secretary-General of the Council of the European Union
 Pour le secrétaire général du Conseil de l'Union européenne
 Thar coann Ardúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
 Za glavnog tajnika Vijeća Europske unije
 Per il Segretario Generale del Consiglio dell'Unione europea
 Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretāra vārdā -
 Az Európai Unió Tanácsának főtitkára nevében
 Għas-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
 Voor de Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie
 W imieniu Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej
 Pelo Secretário-Geral do Conselho da União Europeia
 Pentru Secretarul General al Consiliului Uniunii Europene
 Za generálneho tajomníka Rady Európskej únie
 Za generalnega sekretarja Sveta Evropske unije
 Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin puolesta
 För generalsekretären för Europeiska unionens råd

M. van den HEUVEL
 Director-General

Oświadczam zgodność
fotokopii z oryginałem/odpisem

Warszawa, dnia 14.04.2023

A handwritten signature in black ink that reads "Juchniewicz".

Juliusz Juchniewicz
Zastępca Dyrektora
DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY

FRAMEWORK AGREEMENT
ON COMPREHENSIVE PARTNERSHIP AND COOPERATION
BETWEEN THE EUROPEAN UNION
AND ITS MEMBER STATES, OF THE ONE PART,
AND THE KINGDOM OF THAILAND, OF THE OTHER PART

THE EUROPEAN UNION, hereinafter referred to as "the EU".

and

THE KINGDOM OF BELGIUM,

THE REPUBLIC OF BULGARIA,

THE CZECH REPUBLIC,

THE KINGDOM OF DENMARK,

THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY,

THE REPUBLIC OF ESTONIA,

IRELAND,

THE HELLENIC REPUBLIC,

THE KINGDOM OF SPAIN,

THE FRENCH REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF CROATIA,

THE ITALIAN REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF CYPRUS,

THE REPUBLIC OF LATVIA,

THE REPUBLIC OF LITHUANIA,

THE GRAND DUCHY OF LUXEMBOURG,

HUNGARY,

THE REPUBLIC OF MALTA,

THE KINGDOM OF THE NETHERLANDS,

THE REPUBLIC OF AUSTRIA,

THE REPUBLIC OF POLAND,

THE PORTUGUESE REPUBLIC,

ROMANIA,

THE REPUBLIC OF SLOVENIA,

THE SLOVAK REPUBLIC,

THE REPUBLIC OF FINLAND,

THE KINGDOM OF SWEDEN,

Member States of the European Union, hereinafter referred to as "Member States",

of the one part,

and

THE KINGDOM OF THAILAND, hereinafter referred to as "Thailand",

of the other part,

hereinafter referred to as "the Parties",

CONSIDERING the traditional links of friendship between the Parties and the close historical, political and economic ties that unite them;

ATTACHING particular importance to the comprehensive nature of their mutual relationship;

REAFFIRMING their attachment to democratic principles, and to human rights and fundamental freedoms as laid down in the Universal Declaration of Human Rights, adopted by the General Assembly of the United Nations (UNGA) on 10 December 1948, and in other relevant international human rights instruments;

REAFFIRMING their attachment to the principles of the rule of law and of good governance, and their desire to promote economic and social progress for their peoples, taking into account environmental protection requirements and the principles of sustainable development, as well as the 2030 Agenda for Sustainable Development, adopted by UNGA Resolution No. 70/1 of 25 September 2015;

RECOGNISING Thailand's status as a developing country and taking into account the Parties' respective levels of development;

RECOGNISING the need to promote non-proliferation and disarmament concepts and objectives through relevant international and regional instruments in order to counter the danger posed by weapons of mass destruction (WMD). The adoption by consensus of United Nations Security Council (UNSC) Resolution 1540 (2004) underlines the commitment of the whole international community to counter the proliferation of such weapons. The European Council adopted on 12 December 2003 a Strategy against Proliferation of Weapons of Mass Destruction, and the Council of the European Union adopted on 17 November 2003 an EU policy of mainstreaming non-proliferation policies into the relations of the EU with third countries. Thailand, as a member of the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), is a founding signatory to the Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone, signed in Bangkok on 15 December 1995;

WHEREAS the Parties acknowledge the links between disarmament, arms control, peace and security, and development, and note that closer cooperation between the Parties in promoting the implementation of the relevant international instruments can lead to progress towards the achievement of the UN Sustainable Development Goals (SDGs) and a more secure world;

WHEREAS the Parties view terrorism as a threat to global security and wish to intensify their dialogue and cooperation in the fight against terrorism, in accordance with relevant UNSC resolutions, in particular UNSC Resolution 1373 (2001), the Parties reaffirm that respect for human rights for all and the rule of law are the fundamental basis for the fight against terrorism;

REAFFIRMING that the most serious crimes of concern to the international community as a whole must not go unpunished and that their effective prosecution must be ensured by taking measures at national level and by enhancing global collaboration;

REAFFIRMING the determination to fight against serious crimes of international concern;

RECOGNISING the importance of the Cooperation Agreement between the European Economic Community and Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore and Thailand – member countries of the Association of South-East Asian Nations signed in Kuala Lumpur on 7 March 1980, and its subsequent accession protocols;

RECOGNISING the importance of strengthening the existing relationship between the Parties with a view to enhancing cooperation between them, and their common will to consolidate, deepen and diversify their relations in areas of mutual interest on the basis of respect for sovereignty, equality, non-discrimination, respect for the natural environment and mutual benefit;

RECOGNISING that the Parties share the common aspiration to achieve resource-efficient, inclusive, innovative, net zero emissions and green economies, and that the sharing of experiences in implementing their domestic policies can improve their outcomes and speed up the realisation of the UN SDGs;

EXPRESSING their full commitment to promote sustainable development in all its dimensions, including environmental protection and effective cooperation to combat climate change and effective implementation of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), adopted in Rio de Janeiro on 9 May 1992, and the Paris Agreement, adopted in Paris on 12 December 2015, as well as to the effective promotion and implementation of internationally recognised social and labour standards;

ENSURING in this regard that no one is left behind;

UNDERLINING the importance of deepening relations and cooperation in areas such as migration;

CONFIRMING their desire to enhance, in full concord with activities undertaken in regional frameworks, the cooperation between both Parties, based on shared values and mutual benefit;

RECOGNISING the importance attached by the Parties to the principles and rules which govern international trade as contained in particular in the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization (WTO Agreement), done in Marrakesh on 15 April 1994, and to the need to apply them in a transparent and non-discriminatory manner;

NOTING that, if the Parties decided, within the framework of this Agreement, to enter into specific agreements in the area of freedom, security and justice which were to be concluded by the EU pursuant to Title V of Part Three of the Treaty on the Functioning of the European Union, the provisions of such future specific agreements would not bind Ireland unless the EU, simultaneously with Ireland as regards its previous bilateral relations, notifies Thailand that Ireland has become bound by such future specific agreements as part of the EU in accordance with Protocol No 21 on the position of Ireland in respect of the area of freedom, security and justice annexed to the Treaty on European Union and to the Treaty on the Functioning of the European Union. Likewise, any subsequent EU internal measures which were to be adopted pursuant to the aforementioned Title to implement this Agreement would not bind Ireland unless it has notified its wish to take part in or accept such measures in accordance with Protocol No 21. ALSO NOTING that such future specific agreements or such subsequent EU internal measures would fall within Protocol No 22 on the position of Denmark annexed to those Treaties;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

TITLE I

NATURE AND SCOPE

ARTICLE 1

General Principles

1. Respect for democratic principles, and for human rights and fundamental freedoms, as laid down in the Universal Declaration of Human Rights and in other relevant international human rights instruments, as well as for the principle of the rule of law, underpins the internal and international policies of the Parties and constitutes an essential element of this Agreement.
2. The Parties confirm their commitment to promoting sustainable development in all its dimensions, to cooperating in addressing challenges of climate change and globalisation, and to contributing to the 2030 Agenda for Sustainable Development.
3. The Parties reaffirm their commitment to the Paris Declaration on Aid Effectiveness, adopted in 2005, and agree to strengthen cooperation with a view to further improving development performance.

4. The Parties reaffirm their attachment to the principles of good governance and to the fight against corruption at all levels, notably taking into account their international obligations.

5. The Parties agree that cooperation activities under this Agreement shall take into account their respective needs and capacities.

ARTICLE 2

Aims of Cooperation

In light of their well-established partnership, the Parties agree on a forward-looking relationship with a more structured and strategic perspective, shared values and issues of mutual interest, and undertake to hold a comprehensive dialogue and promote further cooperation between them in all sectors of common interest. Their efforts will in particular be aimed at:

- (a) nurturing cooperation, on a bilateral and multilateral basis, in all relevant regional and international fora and organisations involved in matters covered by this Agreement;
- (b) establishing cooperation on countering the proliferation of WMD;
- (c) establishing a dialogue on serious crimes of international concern;
- (d) establishing cooperation on preventing and combatting terrorism and transnational crimes;

- (e) securing the conditions for and promoting the increase and development of trade and investment between the Parties to their mutual advantage while ensuring respect of the WTO principles and rules and in a manner that is supportive of the objective of sustainable development and that promotes sustainable supply chains and responsible business practices;
- (f) establishing cooperation in all trade- and investment-related areas of mutual interest, in order to promote the implementation of the WTO principles and rules, to facilitate sustainable trade and investment flows and to prevent and remove obstacles to trade and investment, in a manner which is consistent with, complementary to, as well as contributing to ongoing and future EU-ASEAN initiatives and to sustainable development;
- (g) establishing cooperation in the area of freedom, security and justice, including the rule of law and judicial and legal cooperation, protection of personal data, migration, the fight against money laundering, organised crime and illicit drugs;
- (h) establishing cooperation in all other sectors of mutual interest, notably macro-economic policy and financial institutions, development planning, good governance in the area of taxation, combatting corruption, corporate social responsibility, industrial policy and micro, small and medium sized enterprise (MSME), information society, science, technology and innovation, low-carbon, circular and green economy, bioeconomy, climate change, energy, transport, research and development, education and training, culture, tourism, human rights, gender equality, environment and natural resources, agriculture and rural development, health, statistics, knowledge-based society, food safety, phytosanitary and veterinary issues, employment and social affairs;

- (i) enhancing participation of the Parties in sub-regional, regional and trilateral cooperation programmes open to the participation of the other Party;
- (j) enhancing the roles and profiles of the Parties in each other's regions through various means, including cultural exchanges, use of information and communication technology (ICT) and education;
- (k) promoting people-to-people understanding through cooperation between various non-governmental entities such as think-tanks, academics, civil society and the media, in the form of seminars, conferences, youth interaction, cyberspace exercises, trainings, exchanges and other activities.

ARTICLE 3

Weapons of Mass Destruction

1. The Parties consider that the proliferation of WMD and their means of delivery, both to state and non-state actors, represents one of the most serious threats to international stability and security. The Parties agree to cooperate and to contribute to countering the proliferation of WMD and their means of delivery through full compliance with and national implementation of their existing obligations under international disarmament and non-proliferation treaties and agreements and other relevant international obligations within the framework of the UN, including UNSC resolutions. The Parties agree that this provision constitutes an essential element of this Agreement.

2. The Parties furthermore agree to cooperate and to contribute to countering the proliferation of WMD and their means of delivery and to promoting the implementation of international instruments on disarmament by:

- (a) taking steps to become party to and fully implement all other relevant international instruments;
- (b) in accordance with their respective international obligations, enhancing the effectiveness of national export controls and controlling the export and transit of WMD-related goods, including WMD end-use control on dual-use technologies as appropriate, with effective means of legal or administrative enforcement, including effective penalties and preventive measures for breaches of export controls, including, in particular, through cooperation and capacity-building;
- (c) promoting the full and effective implementation of the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT), signed in London, Moscow and Washington, D.C. on 1 July 1968, as the cornerstone of the global nuclear non-proliferation and disarmament regime, and an important element in the development of nuclear energy applications for peaceful purposes, of the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction (BTWC), signed in London, Moscow and Washington, D.C. on 10 April 1972, and of the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Chemical Weapons and on their Destruction (CWC), signed in Paris and New York on 13 January 1993.

3. The Parties agree to establish a regular dialogue that will accompany and consolidate the elements referred to in points (a) to (c) of paragraph 2. Such dialogue may take place on a regional basis.

ARTICLE 4

Small Arms and Light Weapons and other Conventional Weapons

1. The Parties recognise that the illicit manufacture, transfer and circulation of small arms and light weapons, including their ammunition, as well as the excessive accumulation, insufficient stockpile management and security and the uncontrolled spread of small arms and light weapons, which have a wide range of humanitarian and socio-economic consequences, continue to pose a serious threat to peace and international security, as well as to sustainable development at the individual, local, national, regional and international levels.

2. The Parties agree to observe and fully implement their respective obligations to deal with the illicit trade in small arms and light weapons, including their ammunition, under existing international agreements and UNSC resolutions, as well as their commitments within the framework of other international instruments applicable in this area, such as the UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects, adopted by the UNGA on 20 July 2001.

3. The Parties recognise the importance of domestic control systems for the transfer of conventional arms in line with their international obligations and the object and purpose of the Arms Trade Treaty, adopted by UNGA Resolution No. 67/234B of 2 April 2013. The Parties recognise the importance of applying such controls in a responsible manner, as a contribution to international and regional peace, security and stability, and to the reduction of human suffering, as well as to the prevention of the diversion of conventional weapons. The Parties agree to strengthen their dialogue and cooperation in the area of export control.

4. The Parties agree to enhance their cooperation and seek coordination, complementarity and synergy in their efforts related to the prevention and eradication of illicit trade in small arms and light weapons, and to conventional arms transfers and national import and export control systems of conventional arms.

ARTICLE 5

Serious Crimes of International Concern

The Parties reaffirm that the most serious crimes of concern to the international community as a whole should not go unpunished and that their prosecution should be ensured by taking measures at national or international level as appropriate and by enhancing international cooperation in accordance with their respective laws and regulations.

ARTICLE 6

Cooperation in Preventing and Combatting Terrorism

1. The Parties reaffirm the importance of the fight against terrorism in full respect for the rule of law, international law, in particular the Charter of the United Nations, signed in San Francisco on 26 June 1945, and relevant UNSC resolutions, human rights law, and international humanitarian law. Within this framework and taking into account the UN Global Counter-Terrorism Strategy contained in UNGA Resolution No. 60/288 of 8 September 2006, as later revised, as well as the ASEAN-EU Joint Declaration on Cooperation to Combat Terrorism, adopted on 28 January 2003, the Parties agree to cooperate in the prevention and suppression of terrorism in all its forms and manifestations.

2. The Parties shall do so in particular:

- (a) in the framework of the full implementation of UNSC Resolutions 1267 (1999), 1373 (2001), 1822 (2008), 2242 (2015), 2396 (2017) and 2462 (2019), and other relevant UN resolutions, international conventions and instruments;
- (b) by exchanging information on terrorist groups and individuals and on their support networks in accordance with international law and their respective laws and regulations;

- (c) by cooperating on means, including equipment, and methods used to counter terrorism, including in technical fields and training, and by sharing experiences in respect of terrorism prevention and recruitment;
- (d) by cooperating so as to deepen the international consensus on the fight against terrorism and terrorism financing as well as against the misuse of information technology for terrorist purposes, and by working towards an agreement on the Comprehensive Convention on International Terrorism, so as to complement the existing UN and other applicable international counter-terrorism instruments;
- (e) by sharing best practices in the area of protection of human rights in the fight against terrorism.

TITLE II

BILATERAL, REGIONAL AND INTERNATIONAL COOPERATION

ARTICLE 7

Cooperation in Regional and International Organisations

1. The Parties undertake to cooperate and exchange views in regional and international fora and organisations, in particular within the UN and its specialised organisations and agencies, including but not limited to the International Labour Organization (ILO), ASEAN-EU Dialogue Relations, in particular in the context of the ASEAN-EU Strategic Partnership, ASEAN Regional Forum (ARF), and Asia-Europe Meeting (ASEM).
2. The Parties undertake to cooperate and exchange views on economic and other related matters in regional and international fora and organisations including, *inter alia*, the ASEM, the UN Conference on Trade and Development, the WTO and the World Intellectual Property Organization.

ARTICLE 8

Bilateral and Regional Cooperation

1. For each sector of dialogue and cooperation under this Agreement, and while giving due emphasis to matters under bilateral cooperation, the Parties will agree to carry out the related activities at bilateral or regional level or through a combination of both frameworks. In choosing the appropriate framework, the Parties will seek to maximise the impact on and reinforce the involvement of all interested parties, while making the best possible use of available resources, taking into account the political and institutional feasibility, and ensuring coherence with other activities involving the EU and ASEAN Member States.

2. The Parties may, as appropriate, decide to extend financial support to cooperation activities in the areas covered by this Agreement or in relation to it, in accordance with their respective financial procedures and resources. This cooperation may in particular include the organisation of training schemes, workshops and seminars, exchanges of experts, studies, and other actions agreed by the Parties.

TITLE III

COOPERATION ON TRADE AND INVESTMENT ISSUES

ARTICLE 9

General Principles

1. The Parties shall engage in a dialogue on bilateral and multilateral trade and trade-related issues with a view to strengthening bilateral trade relations and advancing the multilateral trade system, in a manner that is supportive of the objective of sustainable development.
2. The Parties undertake to promote the development and diversification of their reciprocal commercial exchanges to the highest possible level and to their mutual benefit, in accordance with the WTO principles and rules. The Parties undertake to achieve improved market access conditions by taking measures to improve transparency, having regard to the work carried out by international organisations in that field.
3. The Parties shall keep each other informed of the development of trade and trade-related policies or other related issues, such as agricultural policy, food safety, non-tariff measures, consumer policy and environmental policy, including waste management.

4. The Parties shall encourage dialogue and cooperation to develop their trade and investment relations, including the resolution of, among other issues, commercial problems in the areas referred to in Articles 10 to 19 of this Agreement.

ARTICLE 10

Sanitary and Phytosanitary Issues

1. The Parties shall cooperate on food safety and on Sanitary and Phytosanitary (SPS) issues to protect human, animal or plant life or health in the territory of the Parties.
2. The Parties shall discuss and exchange information on their respective measures as defined in the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, which entered into force with the establishment of the WTO on 1 January 1995, including standards of the International Plant Protection Convention, signed in Rome on 6 December 1951, the World Organisation for Animal Health and the Codex Alimentarius Commission.
3. The Parties agree to undertake capacity-building cooperation on SPS matters. Such capacity-building shall be specific to the needs of each Party and be conducted with the aim of assisting such Party in complying with the other Party's legal framework.

4. The Parties shall establish a timely dialogue on SPS issues at the request of either Party to consider matters relating to SPS and other urgent SPS-related issues.
5. The Parties shall designate contact points for communication on matters under this Article.
6. The Parties accord a high level of importance to the cooperation in the field of SPS.

ARTICLE 11

Sustainable Food Systems

1. The Parties shall cooperate in promoting the global transition towards sustainable food systems.
2. The Parties shall promote dialogue, capacity-building activities and close cooperation on issues of mutual interest to promote sustainable food systems in line with the UN SDGs. Such issues include, *inter alia*:
 - (a) the reduction of the environmental and climate impact of food systems;
 - (b) sustainable agriculture and food systems along all the steps of the food chain, including agroecology, organic production, reduction in the use and risk of pesticides, animal welfare and antimicrobial resistance;

- (c) the reduction of food losses and food waste throughout the entire food chain;
 - (d) the fight against food fraud.
3. The Parties shall designate contact points for communication on matters under this Article.
 4. The Parties accord a high level of importance to cooperation in the field of sustainable food systems.

ARTICLE 12

Technical Barriers to Trade

1. The Parties shall promote the use of international standards and international accreditation schemes, and shall exchange information on standards, technical regulations and conformity assessment procedures, including within the framework of the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade (TBT), which entered into force with the establishment of the WTO on 1 January 1995.
2. The Parties shall strengthen their cooperation in the field of standards, technical regulations and conformity assessment procedures, including technical capacity-building and cooperation with a view to complying with TBT measures.

3. The Parties shall designate a contact point to coordinate the exchange of information and cooperation in accordance with this Article as well as to facilitate efforts in regulatory cooperation between the Parties.

ARTICLE 13

Customs Cooperation and Trade Facilitation

1. The Parties shall share experiences and examine possibilities to simplify import, export and other customs procedures, increase transparency of trade regulations and develop customs cooperation, including effective mutual administrative assistance mechanisms. The Parties shall cooperate with a view to facilitating the implementation of the WTO Agreement on Trade Facilitation, which entered into force on 22 February 2017. The Parties will pay special attention to increasing the security dimension of international trade, including transport services, and to ensuring a balanced approach between trade facilitation, efficient controls and the fight against customs-related fraud and irregularities.

2. Without prejudice to other forms of cooperation provided for under this Agreement, the Parties state their interest in considering, in the future, the conclusion of a protocol on customs cooperation, including mutual assistance, within the institutional framework laid down by this Agreement.

ARTICLE 14

Anti-Dumping

1. The Parties reaffirm their rights and obligations under Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) 1994 and the WTO Agreement on Implementation of Article VI of GATT 1994, in particular Article 15 thereof.
2. The Parties accord a high level of importance to cooperation in the field of anti-dumping.

ARTICLE 15

Investment

The Parties shall encourage a greater flow of investment through the development of an attractive and favourable environment for reciprocal investment through a consistent dialogue aimed at enhancing understanding and cooperation on investment issues, exploring administrative mechanisms to facilitate investment flows, and promoting transparency, openness and non-discrimination for investors in accordance with their respective laws and regulations.

ARTICLE 16

Competition Policy

1. The Parties shall promote the effective establishment and application of competition rules and the dissemination of information in order to foster transparency and legal certainty for enterprises operating in each other's markets, in accordance with their respective laws and regulations.
2. Both Parties endeavour to cooperate in mutually agreed areas to enhance the mutual understanding of each other's competition laws and policies.

ARTICLE 17

Services

The Parties shall establish a consistent dialogue aimed, in particular, at exchanging information on their respective regulatory environments, promoting access to each other's markets, promoting access to sources of capital and technology and promoting trade in services between both regions and in the markets of third countries.

ARTICLE 18

Intellectual Property Rights

1. The Parties shall exchange information and share experiences on issues such as the practice, promotion, dissemination, streamlining, management, protection and effective application of intellectual property rights (IPR), the prevention of abuses of such rights and the fight against counterfeiting and piracy, in particular through customs cooperation and other appropriate forms of cooperation and strengthening of the protection of such rights as agreed by the Parties. In accordance with their respective laws and regulations and in conformity with relevant international agreements to which the Parties are party, the Parties will cooperate in particular on the enforcement of IPR and the protection of patents, geographical indications, trademarks, copyrights and industrial design as well as the protection of plant varieties.
2. The Parties shall provide technical assistance to each other in the field of IPR, and assist each other in improving intellectual property protection, enforcement, utilisation and commercialisation based upon the European experience, and enhancing the dissemination of knowledge thereof.
3. The Parties recognise the importance of and reaffirm their commitment to the Doha Declaration on the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) and Public Health, adopted in Doha on 14 November 2001. The Parties shall respect and contribute to the implementation of the Decision of the WTO General Council of 30 August 2003 on Paragraph 6 of the Doha Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health, as well as the Protocol amending the TRIPS Agreement, adopted in Geneva on 6 December 2005.

ARTICLE 19

Digital Trade

1. The Parties shall exchange information on regulatory matters in the context of digital trade in accordance with their respective laws and regulations, which shall address the following:
 - (a) the recognition and facilitation of interoperable electronic trust and authentication services;
 - (b) the treatment of direct marketing communications;
 - (c) the protection of consumers;
 - (d) other matters relevant for the development of digital trade.

2. Recognising the global nature of digital trade, the Parties affirm the importance of actively participating in multilateral fora to promote the development of digital trade.

TITLE IV

COOPERATION IN THE AREA OF FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE

ARTICLE 20

Rule of Law

1. In their cooperation under this Title, the Parties shall attach particular importance to the promotion of the rule of law and ensuring equal access to justice for all. To their mutual benefit, the Parties will cooperate fully on the effective functioning of institutions in the areas of law enforcement and the administration of justice.
2. Cooperation between the Parties will also include an exchange of information concerning legal systems and legislation.

ARTICLE 21

Gender Equality and Empowerment of Women and Girls

1. The Parties acknowledge the necessity of gender equality and the empowerment of all women and girls as a goal in its own right as well as a driver for democracy, sustainable and inclusive development, peace and security.
2. The Parties shall cooperate to promote gender equality, the full enjoyment of all human rights by women and girls and their empowerment, as well as ensure the mainstreaming of gender perspectives in the implementation of this Agreement.
3. The Parties shall exchange good practices and explore further schemes of cooperation and potential synergies between the Parties' respective gender-related policies and programmes, in accordance with international standards and commitments applicable to the Parties, such as the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, adopted by the UNGA on 18 December 1979, the Beijing Declaration and Platform for Action, adopted at the 4th World Conference on Women in Beijing on 15 September 1995, the Programme of Action of the International Conference on Population and Development and the outcome of its review conferences, the 2030 Agenda for Sustainable Development and UNSC Resolution 1325 (2000), and its subsequent resolutions on women, peace and security.

ARTICLE 22

Protection of Personal Data and Privacy

1. The Parties agree to cooperate in order to attain a high level of protection of personal data and privacy and its effective enforcement, in line with their obligations under international human rights law and other international legal instruments in this area, thus working towards facilitating the flow of personal data between the Parties as a key element for further developing commercial exchanges and cooperation on law enforcement in compliance with the respective laws and regulations of the Parties.
2. Cooperation on the protection of personal data and privacy includes, *inter alia*, technical and legal assistance in the form of exchange of information and best practices, training and expertise, as well as promoting enforcement cooperation by the respective supervisory authorities of the Parties, including in multilateral fora.

ARTICLE 23

Judicial and Legal Cooperation

1. The Parties shall enhance existing cooperation on mutual legal assistance and extradition based on relevant international agreements that are binding on them. The Parties shall, as appropriate, strengthen existing mechanisms and consider the development of new mechanisms to facilitate international cooperation in this area, notably through closer engagement with other relevant international legal cooperation networks.

2. The Parties endeavour to develop judicial cooperation in civil and commercial matters, in particular, as regards the implementation of their obligations under multilateral conventions on civil judicial cooperation, including the Conventions of the Hague Conference on Private International Law.

3. The Parties shall cooperate to promote the secure and efficient transmission of relevant judicial documents, and taking of evidence and hearings by video conference, as appropriate, as well as the protection of personal data, for the purpose of international judicial cooperation.

ARTICLE 24

Consular Protection

The Parties agree to hold regular exchanges with a view to further facilitating the provision of consular protection and to coordinate efforts regarding consular assistance, in particular in times of crisis.

ARTICLE 25

Cooperation on Migration

1. The Parties reaffirm the importance of a comprehensive engagement on all issues related to migration, including legal migration in line with EU and national competences, management of migratory flows with regard to illegal migration, root causes of illegal migration, international protection and the prevention of and fight against illegal migration, smuggling and trafficking in human beings.

2. The Parties shall cooperate, on a mutually acceptable basis and in a holistic way, in accordance with their respective international obligations as well as their respective laws and regulations in force. Cooperation will focus, *inter alia*, on:
 - (a) addressing the root causes of illegal migration;

 - (b) the development of rules and practices aimed at providing international protection for those in need in accordance with international law, while ensuring the respect for the principles of non-refoulement, humanity, international solidarity and cooperation and burden- and responsibility-sharing;

- (c) the rules of admission, as well as the rights and status of persons admitted according to those rules, fair treatment of lawfully residing non-nationals, education and training, measures against racism and xenophobia;
- (d) the establishment of an effective and preventive policy against illegal migration, the smuggling of migrants and trafficking in human beings in line with the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (UNTOC), adopted by UNGA Resolution No. 55/25 of 15 November 2000 and its Protocols that have entered into force for the Parties, including ways to combat networks of smugglers, disrupt criminal networks involved in trafficking in human beings and protect the victims of such trafficking;
- (e) the return, preferably voluntary, under safe, humane and dignified conditions of persons residing illegally, including the promotion of their voluntary and sustainable return, and the readmission of such persons in accordance with paragraph 3 of this Article;
- (f) issues identified as being of mutual interest in the field of visas and security of travel documents;
- (g) issues identified as being of mutual interest in the field of border management.

3. Within the framework of the cooperation to prevent and control illegal migration and without prejudice to the need for protection of victims of trafficking in human beings, the Parties further agree that:

- (a) Thailand shall readmit any of its nationals who do not or who no longer fulfil the conditions in force for entry to, presence in or residence on the territory of a Member State, upon request by the latter, without further formalities and without undue delay;
- (b) each Member State shall readmit any of its nationals who do not, or who no longer fulfil the conditions in force for entry to, presence in, or residence on the territory of Thailand, upon request by the latter, without further formalities and without undue delay;
- (c) the Member States and Thailand shall issue travel documents for such purposes. Where no documents or other proof of nationality are presented, the competent diplomatic and consular representations of the Member State concerned or Thailand shall, upon request of Thailand or the Member State concerned, cooperate fully in order to establish proof of nationality without delay.

4. As part of the consultations on migration issues, the Parties agree to initiate a dialogue on readmission, which, upon request by either Party, may lead, if conditions allow, to the conclusion of an agreement on readmission, including the use of the travel document of the EU¹. The Parties may also consider initiating a dialogue on facilitating the movement of persons, which, upon request by either Party, may lead, if conditions allow, to the conclusion of an agreement on visa facilitation for citizens of the Member States and Thailand.

ARTICLE 26

Humanitarian Cooperation

The Parties endeavour to cooperate further on all issues concerning humanitarian cooperation and assistance, including on displaced persons and capacity-building support for officials dealing with displaced persons in their respective regions. The Parties shall cooperate on a mutually acceptable and case-by-case basis, in accordance with the respective international standards applicable to the Parties and the humanitarian principles of humanity, impartiality, independence and neutrality. Such efforts must continue to take into consideration a comprehensive view and understanding of the root causes of displacement and the search for sustainable solutions. The Parties commit to strengthening the humanitarian-development nexus.

¹ Regulation (EU) 2016/1953 of the European Parliament and of the Council of 26 October 2016 on the establishment of a European travel document for the return of illegally staying third-country nationals, and repealing the Council Recommendation of 30 November 1994 (OJ EU L 311, 17.11.2016, p. 13), including any subsequent amendments.

ARTICLE 27

Combatting Organised Crime and Corruption

The Parties agree to cooperate in combatting transnational organised crime, economic and financial crime, serious crime¹ and corruption, and the fight against child sexual abuse. Such cooperation aims in particular at implementing and promoting relevant international standards and legal instruments to which the Parties are party, such as the UNTOC and its supplementing Protocols and the UN Convention against Corruption, adopted by UNGA Resolution No. 58/4 of 31 October 2003.

ARTICLE 28

Cooperation in Preventing and Combatting Money Laundering and the Financing of Terrorism

1. The Parties agree on the need to work towards and to cooperate on, in accordance with their respective laws and regulations, effectively preventing and combatting the abuse of their financial systems for the purposes of money laundering and the financing of terrorism.

¹ As defined in Article 2b UNTOC.

2. The Parties agree to cooperate in developing and implementing laws, rules and regulations to combat money laundering and the financing of terrorism, in line with the standards developed by international bodies active in that area, such as the Financial Action Task Force.

3. Cooperation under this Article shall also aim to promote exchanges of relevant information in accordance with their respective laws and regulations.

ARTICLE 29

Cooperation in the field of Drugs Policy

1. The Parties shall cooperate, in accordance with their respective laws and regulations, to ensure a comprehensive, evidence-based, balanced and integrated approach through effective cooperation and coordination between the competent authorities, including those in the health, justice and interior sectors and other relevant sectors, with the aim of reducing the supply and trafficking of, and demand for, illicit drugs as well as the impact of such drugs on drug users and society at large, and to achieve a more effective prevention policy on drugs and to prevent the diversion of precursors, including "designer precursors", used for the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances and new psychoactive substances.

2. The Parties shall agree on means of cooperation to attain the aims referred to in paragraph 1. Actions shall be based on commonly agreed principles set out in UN drug control conventions and all international drug control commitments of the respective Parties.

3. Cooperation in the field of drugs policy between the Parties shall comprise, *inter alia*, technical and administrative assistance, training of personnel, drug-related research, exchange of information and sharing of experiences on using information technology in the areas of drug control, as well as on innovative approaches to drugs policy, judicial and law enforcement cooperation, and the prevention of diversion of precursors, including "designer precursors", used for the illicit manufacture of narcotic drugs and psychotropic substances and new psychoactive substances. The Parties may agree to include other areas, such as the exchange of best practices or information on prevention, treatment, rehabilitation, reduction of harm and monitoring of drug addiction, medicines for drug substitution, as well as additional measures to enhance cooperation in drug precursors control, forensic science, drug-related financial investigation and alternative development.

TITLE V

COOPERATION IN OTHER SECTORS

ARTICLE 30

Human Rights

1. The Parties agree to cooperate in the promotion and protection of human rights, based on the principle of mutual consent and respect. The Parties shall foster a regular meaningful, broad-based human rights dialogue.

2. Cooperation in the field of human rights may include, *inter alia*:
 - (a) capacity-building on implementing international human rights instruments applicable to the Parties and on strengthening the implementation of action plans related to human rights;
 - (b) promoting dialogue and exchanges of contacts and information on human rights;
 - (c) strengthening of constructive cooperation between the Parties within the UN human rights bodies.

3. The Parties shall cooperate on the strengthening of democratic principles, the rule of law and good governance. Such cooperation may include:

- (a) strengthening cooperation between national and regional institutions competent in human rights, rule of law and good governance;
- (b) collaborating and coordinating to reinforce democratic principles, human rights and the rule of law, including equality before the law, the access of people to effective legal aid and the right to a fair trial, due process and access to justice, in accordance with their obligations under international human rights law.

ARTICLE 31

Cooperation in the Financial Sector

The Parties agree to foster, according to their needs and within the framework of their respective programmes, laws and regulations, cooperation between financial institutions.

ARTICLE 32

Macroeconomic Policy Dialogue

The Parties agree to strengthen the dialogue between their authorities and cooperate on the sharing of experiences on macroeconomic policies, particularly in areas of economic integration.

ARTICLE 33

Good Governance in the Area of Taxation

With a view to strengthening and developing economic activities while taking into account the need to develop an appropriate regulatory framework, the Parties recognise and commit to implement the principles of good governance in the area of taxation, including global standards on tax transparency and the exchange of information, fair taxation and the minimum standards against base erosion and profit shifting. The Parties will promote good governance in taxation matters, improve international cooperation in the area of taxation, develop measures for the effective implementation of those principles and facilitate the collection of tax revenues for the purposes of prevention of tax evasion and avoidance.

ARTICLE 34

Industrial Policy and MSME Cooperation

The Parties, taking into account their respective economic policies and objectives, agree to promote industrial policy cooperation that supports inclusive, sustainable and development-oriented productive activities, decent job creation, entrepreneurship, creativity and innovation as well as supply chain resilience and access to finance in all fields deemed suitable, with a view to improving the formalisation and access to international markets, competitiveness and growth of MSMEs, *inter alia*, through:

- (a) exchanging information and sharing of experiences in creating framework conditions for improving the competitiveness of MSMEs;
- (b) promoting contacts between economic operators, encouraging joint investments and establishing joint ventures and information networks notably through existing EU horizontal programmes, in particular stimulating transfers of soft and hard technology between partners;
- (c) providing information and stimulating innovation and exchanging good practices on access to finance and the market;

- (d) supporting capacity-building for MSMEs so as to enable their smoother integration into the global economy and supply chains;
- (e) facilitating and supporting the activities established by MSMEs of the Parties;
- (f) promoting corporate social responsibility and accountability and encouraging responsible business practices, including sustainable consumption and production.

ARTICLE 35

Facilitating Business Cooperation

The Parties shall facilitate and support the relevant cooperation activities established by their private sectors.

ARTICLE 36

Cooperation on Information and Communication Technologies

1. Recognising that information and communication technologies (ICT) are key elements of modern life and of vital importance to economic and social development, the Parties agree to exchange views on their respective policies in this field to promote economic and social development and human rights and fundamental freedoms.

2. Cooperation in this area shall focus, *inter alia*, on:
 - (a) participation in different regional dialogues on the different aspects of the information society, in particular electronic communications policies and regulation, including universal service, licensing and general authorisations, protection of personal data, and the independence and efficiency of regulatory authorities;

 - (b) the interconnection and interoperability of the Parties' and Southeast Asian research networks and services;

 - (c) standardisation and dissemination of new ICT;

 - (d) the promotion of research cooperation between the Parties in the area of ICT;

- (e) joint research projects in the area of ICT, in particular through EU research framework programmes, including cooperation between the Parties in particular in the areas of e-government, mobile applications, animation and multimedia;
 - (f) the security issues and/or aspects of ICT, including the promotion of online safety, combatting cybercrime, disinformation and misuse of information technology and all forms of electronic media.
3. Subject to the Parties' respective laws and regulations, business-to-business cooperation shall be encouraged.
 4. The Parties shall cooperate on cybersecurity through the exchange of information on strategies, policies and best practices in compliance with their laws and regulations and international obligations.
 5. The Parties shall promote the exchange of information on cybersecurity in the fields of education and training, awareness-raising initiatives, the use of their respective standards and technical specifications for the purposes of cybersecurity risk management and the cybersecurity of ICT products and services, including cybersecurity certification, as well as related research and development policies.

ARTICLE 37

Science, Technology and Innovation Cooperation

1. The Parties agree to cooperate in all fields of science, technology and innovation in areas of mutual interest, taking account of their respective policies. That cooperation will strengthen the support to multilateral and regional research and innovation initiatives to deliver new solutions to green, digital, health, social and innovation challenges. Joint actions will particularly be needed to prevent future global health crises, especially emerging infectious diseases, and for a joint commitment to build a healthier, safer, fairer and more sustainable world. Areas of cooperation may cover, *inter alia*, finding solutions to global challenges such as climate change, the biodiversity crisis, pollution, resource depletion or infectious diseases, including in crisis situations, and solutions enabling the green and digital transitions. Initiatives should show global leadership on climate and environmental ambitions.

2. The aims of cooperation in the field of science, technology and innovation shall be to:
 - (a) promote continuity of science, technology and innovation programmes and support economic development, a knowledge-based society, quality of life and sustainable environment;

 - (b) encourage exchanges of information and know-how on science, technology and innovation, especially on the implementation of policies and programmes;

- (c) promote enduring relations between the scientific communities, research centres, universities and industries of the Parties;
- (d) promote human resources development;
- (e) promote joint research in scientific and technological cooperation and promote the equitable access to, the partnership in, and joint ownership of the research results in accordance with IPR rules, as well as shared values and principles and agreed framework conditions.

3. Cooperation in the field of science, technology and innovation shall take the form of joint research projects and exchanges, meetings and training of scientists through international mobility schemes, providing for the maximum dissemination of research results. Any intellectual property resulting from joint research and activities shall be shared on mutually agreed terms.

4. In cooperating in the field of science, technology and innovation, the Parties shall favour the participation of their respective governmental agencies, higher education institutions, research centres and productive sectors, in particular MSMEs.

5. The Parties agree to make all efforts to increase public awareness about possibilities offered by their science, technology and innovation cooperation programmes.

ARTICLE 38

Climate Change

1. The Parties consider that climate change represents an existential threat to humanity and reaffirm their commitment to strengthening the global response to that threat. The Parties reaffirm their commitment to achieve the objectives and goals of the UNFCCC and the Paris Agreement. Accordingly, each Party shall effectively implement the UNFCCC and the Paris Agreement.

2. The Parties aim to strengthen the global response to climate change and its impact. The Parties shall also enhance cooperation on policies to help mitigate climate change and to adapt to the adverse impacts of climate change, including sea-level rise, and to set their economies, including financial flows, towards low greenhouse gas emissions and climate-resilient development, in accordance with the Paris Agreement.

3. The aims of cooperation in the field of climate change shall be to:
 - (a) enhance the capacity and ability to address climate change challenges, based on and responsive to national needs;

- (b) enhance capacity-building in the implementation of nationally determined contributions and national adaptation plans and other mitigation measures in areas of mutual interest to support sustainable and low-carbon growth;
- (c) promote cooperation and dialogue on climate finance and on the development of financial mechanisms to address climate change, including the involvement of the private sector;
- (d) adapt to the adverse impact of climate change, including the integration of adaptation measures into the development strategies and planning of the Parties at all levels;
- (e) promote cooperation on research and development activities and mitigation and adaptation technologies;
- (f) promote awareness-raising, including for the most vulnerable populations and those living in vulnerable areas, facilitate public participation in response to climate change, and integrate an analysis on the gender implications of climate change in this regard;
- (g) promote cooperation and dialogue on the development of economic instruments to address climate change, such as carbon pricing and other instruments as appropriate;
- (h) promote the development of disaster risk reduction and management strategies, including for vulnerable areas and communities.

ARTICLE 39

Energy

1. The Parties endeavour to enhance cooperation in the energy sector with a view to:
 - (a) ensuring universal access to affordable, reliable and sustainable energy services and substantially increasing the share of renewable energy in the global energy mix;
 - (b) developing new, sustainable, innovative and renewable forms of energy, including biofuels and biomass, wind, solar and geothermal energy as well as hydro power generation, while noting the importance of the diversification of energy supplies to strengthen energy security;
 - (c) supporting the development of policies to render renewable energy more competitive;
 - (d) achieving the rational use of energy and improving energy efficiency from both supply and demand sides by promoting energy efficiency in energy production, transportation, distribution and end use;
 - (e) fostering cooperation in clean energy technology, including through research cooperation, in particular on renewable energy, energy storage and the decarbonisation of fossil-fuel use;
 - (f) promoting low-carbon power generation that contributes to a clean energy transition in line with the objectives of the Paris Agreement;

- (g) enhancing capacity-building and promoting investment in energy infrastructures and clean energy technologies taking into account the principle of transparency;
- (h) promoting competition and a favourable investment climate in the energy market.

2. To these ends, the Parties agree to promote contacts and joint research to their mutual benefit, including through regional energy cooperation. With the 2030 Agenda for Sustainable Development and the Paris Agreement as the overarching framework guiding the partnership, the Parties note the need to address the links between affordable access to clean energy services and sustainable development. Those activities can be promoted, *inter alia*, in cooperation with the EU Energy Initiative.

ARTICLE 40

Transport

1. The Parties endeavour to cooperate in relevant areas of transport policy with a view to promoting sustainable transport as well as quality, reliable, sustainable and resilient infrastructure, including regional and cross-border infrastructure, in line with relevant international standards and principles which are applicable to both Parties, improving the movement of goods and passengers, supporting economic development and human well-being, with a focus on affordable and equitable access for all, promoting maritime and aviation safety and security, promoting environmental protection, and increasing the efficiency of their transport systems.

2. Cooperation between the Parties in the area of transport shall aim to promote:
- (a) the exchange of information on their respective transport policies and practices, especially regarding safe, affordable, accessible and sustainable urban and public transport systems for all, with special attention to the needs of those in vulnerable situations (including women, children, persons with disabilities and older persons), land transport, maritime transport, air transport, transport logistics and the interconnection and interoperability of multimodal transport networks;
 - (b) the civilian use of global navigation satellite systems with a focus on regulatory, industrial and market development issues of mutual benefit; in this regard, consideration will be given to the utilisation of the European global satellite navigation system to maximise the benefits for both Parties;
 - (c) a dialogue aimed at enhancing aviation safety, air transport infrastructure networks and operations for fast, efficient, sustainable, safe and secure movement of people and goods, and at examining possibilities for the further development of relations in the field of air transport; civil aviation cooperation should be further promoted;

- (d) a dialogue in the field of maritime transport services in areas of mutual interest aiming in particular at:
- (i) facilitating and cooperating on the elimination of all obstacles which might impede the development of maritime trade and improving conditions under which maritime cargo transport operations are carried out between the ports of the Parties;
 - (ii) providing unrestricted access to international and cross-trades on a commercial basis;
 - (iii) enhancing the competitiveness of the maritime transport sector of the Parties; and
 - (iv) granting non-discriminatory treatment to vessels flying the flag of a Member State or Thailand, respectively, or operated by nationals or companies of the other Party as compared to the treatment accorded to its own vessels regarding access to ports, auxiliary services and port services, including the role of maritime transport in developing an efficient transport chain;
- (e) the implementation of security, safety and marine pollution prevention standards and reduction, notably as regards maritime transport, in line with the international conventions applicable to the Parties, including cooperation in the appropriate international fora aimed at ensuring better enforcement of international regulations.

ARTICLE 41

Tourism

1. Guided by the relevant international guidelines for sustainable tourism, the Parties shall aim to improve the exchange of information and establish best practice in order to ensure a balanced development of sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products, and promote the development of tools to monitor sustainable development impacts for sustainable tourism.
2. The Parties agree to develop cooperation on safeguarding and maximising the potential of natural and cultural heritage, by mitigating the negative impacts of tourism, in particular the exploitation of human beings, especially children, in any form, by respecting wildlife, flora, biodiversity and ecosystems, and by enhancing the positive contribution of the tourism business to the sustainable development of local communities, *inter alia*, by developing sustainable tourism, while respecting the integrity and interests of local and traditional communities, and improving training in the tourism industry.

ARTICLE 42

Education and Culture

1. The Parties agree to promote education and cultural cooperation that duly respects their diversity, in order to increase mutual understanding and knowledge of their respective cultures and languages.

2. The Parties endeavour to take appropriate measures to promote the contribution of education and culture to sustainable development training and cultural exchanges and to carry out joint initiatives in those areas, including the joint organisation of cultural events. In that regard, the Parties also agree to continue supporting the activities of the Asia-Europe Foundation.

3. The Parties agree to cooperate closely in relevant international fora, such as the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), in order to enhance the preservation of tangible and intangible cultural heritage, notably in the context of the Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, adopted by the UNESCO General Conference on 16 November 1972 and the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, adopted by the UNESCO General Conference on 17 October 2003, while attaching significance to the promotion of cultural diversity for the development of the arts and a knowledge-based creative economy.

4. The Parties shall furthermore encourage measures designed to create links between their respective specialist agencies and to encourage exchanges of information, know-how, students, academic staff and experts, and further promote links between think-tanks. In their cooperation and in the use of technical resources, advantage shall be taken of the facilities offered by EU programmes in Southeast Asia in the field of education and culture as well as of the experience that the Parties have acquired in that area. The Parties also agree to intensify higher education cooperation and promote the implementation of the Erasmus+ programme, as well as to exchange best practices in the field of youth policies and youth work.

ARTICLE 43

Environment and Natural Resources

1. The Parties agree on the need to cooperate on environment protection and towards low-carbon, resilient, resource-efficient and circular economies, including bioeconomy, decoupling economic growth from environmental degradation, and to conserve and manage, in a sustainable manner, natural resources and to foster biological diversity as a basis for the development of current and future generations.
2. The Parties agree that cooperation on environmental and natural resources shall promote the efficient use of resources, conservation and improvement of the environment in pursuit of sustainable development. In carrying out their cooperation, the Parties will work towards the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development and the effective implementation of relevant multilateral environmental agreements, including the Paris Agreement.
3. The Parties endeavour to continue and strengthen their cooperation on the protection of the environment, specifically as regards:
 - (a) the promotion of environmental awareness and good environmental governance including enhanced and meaningful participation of local communities in environmental protection and sustainable development efforts;

- (b) the transition to a circular economy to ensure sustainable consumption and production, to maximise resource efficiency and minimise the generation of waste, particularly plastic waste, and to prevent marine plastics and micro-plastics pollution;
- (c) the integration of ecosystem and biodiversity values into national and local planning, poverty reduction strategies and accounts, and promote the implementation of relevant multilateral environmental agreements, including on biodiversity and international wildlife trade;
- (d) the protection, conservation and restoration of land and soils and sustainable land management to achieve a land degradation neutral world;
- (e) cooperation towards sustainable forest management and improving forest governance, including contributions to regional cooperation in combatting illegal logging and its associated trade, deforestation and forest degradation, including through promoting deforestation-free supply chains in agricultural commodities, promoting conservation, afforestation, reforestation, restoration and enhancement of forest carbon stocks; this may include the conclusion of a Forest Law Enforcement, Governance and Trade Voluntary Partnership Agreement;
- (f) the effective management of national parks and the designation and protection of areas of rich biodiversity and fragile ecosystems, with due regard for local communities living in or near those areas and for threatened and endangered species;

- (g) the protection and sustainable management of coastal and marine resources, including marine protected areas and environment;**
- (h) the prevention of illegal transboundary movement of chemicals, solid and electronic waste, marine debris, ozone-depleting substances, and threatened and endangered species, and the prevention of water, soil, air and noise pollution;**
- (i) ensuring inclusive, resilient and environmentally sound chemicals and waste management;**
- (j) the promotion of cooperation on sustainable management of water and sanitation to ensure water availability, quality and efficiency;**
- (k) the promotion of eco-innovation and clean technologies, to promote and deploy environmental technologies, sustainable products and services, including through appropriate fiscal and financial incentives;**
- (l) the promotion of the utilisation of Earth observation systems for environmental issues, as well as related capacity-building and experience-sharing.**

ARTICLE 44

Ocean Governance

1. The Parties shall strengthen dialogue and cooperation on issues of ocean governance with a view to promoting long-term conservation and sustainable management of marine living resources and marine ecosystems.
2. The Parties shall enhance cooperation on the conservation, management and sustainable exploitation of marine living resources as defined in the UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), adopted by the Third Conference on the Law of the Sea on 10 December 1982, and the Food and Agricultural Organisation (FAO) Code of Conduct for Responsible Fisheries, adopted by FAO Conference Resolution No. 4/95 of 31 October 1995. The Parties undertake to cooperate in promoting the implementation of the objectives of the FAO Agreement to Promote Compliance with International Conservation and Management Measures by Fishing Vessels on the High Seas, adopted in Rome on 24 November 1993, and the UN Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 relating to the Conservation and Management of Straddling Fish Stocks and Highly Migratory Fish Stocks, adopted in New York on 4 August 1995.

3. The Parties furthermore agree to cooperate:
- (a) in promoting the implementation of the FAO Agreement on Port State Measures to prevent, deter and eliminate illegal, unreported and unregulated fishing, adopted in Rome on 22 November 2009;
 - (b) with and within the Regional Fisheries Management Organisations or Arrangements to which they are members, observers, or cooperating non-contracting parties, with the aim of promoting the conservation and sustainable management of marine living resources and their ecosystems;
 - (c) on the fight against illegal, unreported and unregulated (IUU) fishing and fishing-related activities with comprehensive, effective and transparent measures, including by sharing experiences, promoting capacity-building and exchanging information on IUU fishing activities, where appropriate, taking into account data confidentiality and national laws;
 - (d) in promoting the fundamental principles and rights at work in the fishing and seafood sector and in the implementation of the ILO Work in Fishing Convention No. 188, adopted in Geneva on 30 May 2007;

- (e) on the development of sustainable and responsible marine aquaculture, including on the implementation of the objectives and principles of the FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries;
- (f) on the reduction of the pressures on the oceans, *inter alia*, through the fight against marine litter and pollution, including from land-based and ship-based sources as well as maritime human activities under international obligations applicable to the Parties, and through adaptation and mitigation measures to enhance the resilience of the oceans and coastal communities to climate change.

ARTICLE 45

Agriculture, Livestock, Fisheries and Rural Development

1. The Parties agree to promote dialogue in relation to agriculture, livestock, fisheries and rural development. The Parties will exchange information and develop cooperation with regard to:
 - (a) agricultural policy and the international agricultural outlook in general;
 - (b) the promotion and facilitation of agricultural trade, including trade in plants, animals, aquatic animals and their products;

- (c) development policy in rural areas, including other productive resources and inputs, knowledge, financial services, markets and opportunities for value addition and non-farm employment;
- (d) policy on plants, animals, aquatic animal products including agricultural quality schemes such as geographical indications and organic production, as well as cooperation on Good Agricultural Practices;
- (e) the promotion of organic agriculture certification and accreditation systems and sustainable agricultural production.

2. The Parties agree to promote technology cooperation, capacity-building or any other forms of cooperation that increase productivity, safe and sustainable production and resilient practices in agriculture, livestock, fisheries and rural development areas, and that improve preparedness, prevention, detection, response and control of plant, animal and zoonotic diseases in line with the One Health approach and international standards.

3. The Parties agree to encourage the public and private sectors to discuss and exchange business information, including business matching and trade promotion events for agricultural products.

ARTICLE 46

Health

1. The Parties agree to cooperate and share experiences and best practices in the health sector with a view to strengthening activities in the field of research, addressing the threat from major non-communicable diseases and communicable diseases, including the COVID-19 pandemic, and strengthening universal health coverage, as well as health services, including sexual and reproductive healthcare services. The Parties also agree to exchange views and best practices on regulatory issues relevant to pharmaceuticals and medical devices.

2. Cooperation in the field of health shall take place mainly through international fora, including the World Health Organization, and multilateral initiatives, in areas such as:
 - (a) joint research and major vertical health programme development; joint research via multilateral initiatives such as the Global Alliance for Chronic Diseases and Global Research Collaboration for Infectious Disease Preparedness;
 - (b) capacity-building and human resource development;
 - (c) international agreements in the health sector.

ARTICLE 47

Employment and Social Affairs

1. The Parties agree to enhance cooperation and promote technical assistance in the field of employment and social affairs, including cooperation on regional and social cohesion, health and safety at the workplace, gender equality and equal pay for work of equal value, lifelong learning and skills development, social protection and decent work, with a view to strengthening the social dimension of globalisation.
2. The Parties reaffirm the need to support the process of globalisation which is beneficial to all and to promote full and productive employment and decent work as a key element of sustainable development and poverty reduction, as endorsed by the 2030 Agenda for Sustainable Development, the ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalisation, adopted in Geneva on 10 June 2008, and the ILO Centenary Declaration for the Future of Work, adopted in Geneva on 21 June 2019. The Parties shall take into account the respective characteristics and diverse nature of their economic and social situations.

3. The Parties reaffirm their respective commitments to promote and effectively implement internationally recognised social and labour standards, and to respect, promote and realise the fundamental principles and rights at work as laid down in the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, adopted in Geneva on 18 June 1998 and amended on 10 June 2022. The Parties agree to cooperate and to provide technical assistance with a view to working towards the ratification and implementation of the fundamental ILO Conventions as well as to cooperate on promoting the ratification and implementation of other up-to-date ILO Conventions as appropriate, including as regards violence and harassment in the world of work.

4. The Parties agree to promote cooperation between government and social partners in the fields of employment and social affairs as well as exchanges of information regarding employment, health and safety at work, labour inspections and social dialogue on social and labour protection.

5. Cooperation in the field of employment and social affairs may include, *inter alia*, specific programmes and projects, as mutually agreed, as well as dialogue, cooperation and initiatives on topics of common interest at bilateral or multilateral level, such as at the ASEM, at EU-ASEAN level and at the ILO.

ARTICLE 48

Statistics

The Parties agree to promote, in accordance with existing statistical cooperation activities between the EU and ASEAN, cooperation in harmonising statistical methods and practice including the gathering, processing, analysing and dissemination of statistics to increase the availability of high-quality, timely, relevant and more detailed aggregated data, thus enabling them to use, on a mutually acceptable basis, statistics on trade in goods and services and, more generally, on any other area covered by this Agreement which lends itself to statistical processing. The Parties underline the importance of data and statistics for the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development.

ARTICLE 49

Civil Society

The Parties recognise the role and contribution of civil society, especially academics, social partners, as well as links between think tanks and social partners, in the dialogue and cooperation process under this Agreement and agree to encourage and promote effective dialogue with civil society, and promote their effective and constructive participation as well as multi-stakeholder partnerships.

TITLE VI

MEANS OF COOPERATION

ARTICLE 50

Resources for Cooperation

1. The Parties agree to make available the appropriate resources, including financial means, insofar as their respective resources and regulations allow, in order to attain the cooperation aims set out in this Agreement.
2. The Parties shall encourage the European Investment Bank to continue its operations in Thailand, in accordance with its procedures and financing criteria.

ARTICLE 51

Cooperation in the Development of Third Countries

1. The Parties agree to establish a regular dialogue on their respective development programmes in third countries.
2. The Parties agree to cooperate in joint actions aimed at providing assistance for sustainable development to countries neighbouring Thailand and beyond, in relevant sectors for trilateral cooperation. The areas of cooperation are to be determined by all partners involved, based on the needs of beneficiary countries, the capacity and expertise of the EU and Thailand, and to be decided on an *ad hoc* basis.

TITLE VII

INSTITUTIONAL FRAMEWORK

ARTICLE 52

Joint Committee

1. A Joint Committee is hereby established, composed of representatives of both Parties at the highest possible level, the tasks of which shall be to:

- (a) ensure the proper functioning and implementation of this Agreement;
- (b) set priorities in relation to the aims of this Agreement;
- (c) make recommendations for promoting the aims of this Agreement;
- (d) settle, where applicable, any difference or divergence arising in the interpretation, implementation or application of this Agreement in accordance with Article 55;

(e) examine all information presented by either Party regarding the non-fulfilment of the obligations under this Agreement and hold consultations with the other Party to seek an amicable and mutually acceptable solution to the Parties in accordance with Article 55.

2. The Joint Committee shall normally meet not less than every two years in Bangkok and Brussels alternately, on a date to be fixed by mutual agreement. Extraordinary meetings of the Joint Committee may also be convened by agreement between the Parties. The Joint Committee shall be chaired alternately by each Party. The agenda for meetings of the Joint Committee shall be determined by agreement between the Parties.

3. The Joint Committee may set up specialised working groups in order to assist it in the performance of its tasks. These working groups shall make detailed reports of their activities to the Joint Committee at each of its meetings.

4. The Parties agree that it shall also be the task of the Joint Committee to ensure the proper functioning of any sectoral agreement or protocol concluded or to be concluded between the Parties.

5. The Joint Committee shall adopt its own rules of procedure.

TITLE VIII

FINAL PROVISIONS

ARTICLE 53

Future Developments Clause

1. The Parties may, by mutual consent, expand this Agreement with a view to enhancing the level of cooperation, including through supplementing it by means of agreements or protocols on specific areas, sectors or activities. Such specific agreements or protocols shall be an integral part of the overall bilateral relations between the Parties and shall be subject to a common institutional framework.
2. With regard to the implementation of this Agreement, either Party may put forward suggestions for widening the scope of cooperation, taking into account the experience gained in the application of this Agreement.

ARTICLE 54

Other Agreements

1. Without prejudice to the relevant provisions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union, neither this Agreement nor action taken hereunder shall in any way affect the powers of the Member States to undertake bilateral cooperation activities with Thailand or to conclude, where appropriate, new partnership and cooperation agreements with Thailand.
2. This Agreement shall not affect the application or implementation of commitments undertaken by either Party in relation with third parties.
3. Nothing in this Agreement shall preclude a Party from taking any action, including dispute settlement action, under any other international agreement to which both Parties are party.

ARTICLE 55

Fulfilment of Obligations

1. The Parties shall take any general or specific measures required to fulfil their obligations under this Agreement. They shall see to it that the aims set out in this Agreement are attained.

2. In accordance with Article 52(1)(d), either Party may refer to the Joint Committee any divergence in the application or interpretation of this Agreement.
3. If either Party considers that the other Party has failed to fulfil any of its obligations under this Agreement, it may take appropriate measures in accordance with international law.
4. Before taking appropriate measures referred to in paragraph 3, except in the cases referred to in paragraph 5, such Party shall present to the Joint Committee all the relevant information required for a thorough examination of the situation with a view to seeking a solution acceptable to the Parties. The Parties shall hold consultations under the auspices of the Joint Committee. Where the Joint Committee is unable to reach a mutually acceptable solution, such Party may take appropriate measures.
5. If either Party has serious grounds to consider that the other Party has failed to fulfil in a substantial manner any of the obligations that are described as essential elements in Articles 1(1) and 3(1), it shall immediately notify the other Party of such non-fulfilment. At the request of either Party, the Joint Committee, or another body designated by mutual agreement of the Parties, shall hold immediate consultations within a period of up to 30 days for a thorough examination of any aspect of, or the basis for, the measure with a view to seeking a solution acceptable to the Parties. After that period, the notifying Party may apply appropriate measures.

6. In the selection of the appropriate measures, priority must be given to those which least disturb the functioning of this Agreement or, as the case may be, of any other specific agreement referred to in Article 53(1). Such measures shall be temporary in nature and proportionate to the violation with a view to encouraging the eventual fulfilment of the obligations. For the purposes of paragraph 4, "appropriate measures" may include the suspension of this Agreement, in whole or in part. For the purposes of paragraph 5, "appropriate measures" may include the suspension of this Agreement, in whole or in part, or of any specific agreement referred to in Article 53(1). The decision to suspend would be taken by each Party in accordance with their respective laws and regulations.

7. Either Party may request the Joint Committee to review the circumstances that gave rise to the application of appropriate measures, with a view to seeking a mutually acceptable solution for the Parties. The Party taking the appropriate measures shall withdraw them as soon as warranted.

ARTICLE 56

Facilitation

To facilitate cooperation in the framework of this Agreement, the Parties agree to grant the necessary facilities to officials and experts involved in the implementation of cooperation for the performance of their functions, in accordance with their respective laws and regulations.

ARTICLE 57

Territorial Application

This Agreement shall apply, on the one hand, to the territories in which the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union apply under the conditions laid down in those Treaties, and on the other hand, to the territory of Thailand.

ARTICLE 58

Definition of the Parties

For the purpose of this Agreement, "the Parties" shall mean the EU or its Member States or the EU and its Member States, in accordance with their respective powers, on the one hand, and Thailand, on the other.

ARTICLE 59

Entry into Force and Provisional Application

1. This Agreement shall enter into force thirty (30) days after the date on which the last Party has notified the other Party of the completion of their respective internal legal procedures necessary for that purpose.

2. Notwithstanding paragraph 1, Thailand and the EU may provisionally apply this Agreement, in whole or in part, in accordance with their respective internal procedures, pending its entry into force.
3. Such provisional application shall take effect thirty (30) days following the date on which:
 - (a) the EU has notified Thailand of the completion of its necessary procedures, indicating the parts of this Agreement that shall be provisionally applied; and
 - (b) Thailand has notified the EU of the completion of its necessary procedures, accepting the parts of the Agreement that shall be provisionally applied.
4. Either Party may notify the other Party in writing of its intention to terminate the provisional application of this Agreement. The termination shall take effect thirty (30) days after the date of the receipt of such notification.
5. For the provisions in this Agreement that are provisionally applied, the entry into force of this Agreement shall be understood to refer to the date of provisional application as set out in paragraph 3.

6. The Joint Committee and other bodies established under this Agreement may exercise their functions during the provisional application of this Agreement to the extent that those functions are necessary for ensuring the provisional application of this Agreement. Any decisions adopted in the exercise of their functions shall cease to be effective if the provisional application of this Agreement is terminated in accordance with paragraph 4.

ARTICLE 60

Duration and Termination

1. This Agreement shall be valid for a period of five (5) years. It shall be automatically extended for further successive periods of one year, unless either Party notifies the other Party in writing of its intention not to extend this Agreement six (6) months prior to the end of any subsequent one-year period.
2. This Agreement may be terminated by either Party by written notice given to the other Party. The termination shall take effect six (6) months after receipt of the notification by the other Party. Such termination shall not affect ongoing projects commenced under this Agreement prior to the receipt of the notification.

ARTICLE 61

Amendments

Any amendments to this Agreement shall be made by agreement between the Parties. Any amendments shall become effective from the date of the last written notification that all necessary formalities have been completed for that purpose.

ARTICLE 62

Joint Declarations

The Joint Declarations annexed to this Agreement shall form an integral part of this Agreement.

ARTICLE 63

Notifications

Notifications made in accordance with Article 59, 60 and 61 shall be made to the Secretary-General of the Council of the European Union and the Ministry of Foreign Affairs of Thailand, respectively.

ARTICLE 64

Authentic Texts

This Agreement is drawn up in duplicate in the Bulgarian, Croatian, Czech, Danish, Dutch, English, Estonian, Finnish, French, German, Greek, Hungarian, Irish, Italian, Latvian, Lithuanian, Maltese, Polish, Portuguese, Romanian, Slovak, Slovenian, Spanish, Swedish and Thai languages, each of these texts being equally authentic.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, duly authorised to this effect, have signed this Agreement.

**JOINT DECLARATION ON ARTICLE 5
(SERIOUS CRIMES OF INTERNATIONAL CONCERN)**

The Member States and Thailand are both signatories of the Rome Statute of the International Criminal Court, which constitutes an important development for the international justice system and its effective functioning. The Rome Statute stipulates that genocide, crimes against humanity and war crimes are "serious crimes of international concern".

**JOINT DECLARATION ON ARTICLE 23
(JUDICIAL AND LEGAL COOPERATION)**

The Royal Thai Government shall proceed by every means in accordance with its laws to assure that the person shall not serve the death sentence, and if the Court gives a death sentence, the Royal Thai Government shall submit a recommendation for a Royal Pardon.

Съставено в Брюксел на четиринадесети декември две хиляди двадесет и втора година.
Hecho en Bruselas, el catorce de diciembre de dos mil veintidós.
V Bruselu dne čtrnáctého prosince dva tisíce dvacet dva.
Udfærdiget i Bruxelles den fjortende december to tusind og toogtyve.
Geschehen zu Brüssel am vierzehnten Dezember zweitausendzweiundzwanzig.
Kahe tuhande kahekümne teise aasta detsembrikuu neljateistkümnendal päeval Brüsselis.
Ἐγινε στις Βρυξέλλες, στις δέκα τέσσερις Δεκεμβρίου δύο χιλιάδες είκοσι δύο.
Done at Brussels on the fourteenth day of December in the year two thousand and twenty two.
Fait à Bruxelles, le quatorze décembre deux mille vingt-deux.
Arna dhéanamh sa Bhruiséil, an ceathrú lá déag de mhí na Nollag sa bhliain dhá mhíle fiche a dó.
Sastavljeno u Bruxellesu četrnaestog prosinca godine dvije tisuće dvadeset druge.
Fatto a Bruxelles, addi quattordici dicembre duemilaventidue.
Briselē, divi tūkstoši divdesmit otrā gada četrpadsmitajā decembrī.
Priimta du tūkstančiai dvidešimt antrų metų gruodžio keturiolikta dieną Briuselyje.
Kelt Brüsszelben, a kétezer-huszonkettedik év december havának tizenegyedik napján.
Magħmul fi Brussell, fl-erbatax-il jum ta' Diċembru fis-sena elfejn u tnejn u għoxrin.
Gedaan te Brussel, veertien december tweeduizend tweeëntwintig.
Sporządzono w Brukseli dnia czternastego grudnia roku dwa tysiące dwudziestego drugiego.
Feito em Bruxelas, em catorze de dezembro de dois mil e vinte e dois.
Întocmit la Bruxelles la paisprezece decembrie două mii douăzeci și doi.
V Bruseli štrnásteho decembra dvetisícdvadsaťdva.
V Bruslju, štirinajstega decembra dva tisoč dvaindvajset.
Tehty Brysselissä neljäntenätoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattakaksikymmentäkaksi.
Som skedde i Bryssel den fjortonde december år tjugohundratjugotvå.
ท่า ณ กรุงบรัสเซลส์ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม คริสต์ศักราชสองพันยี่สิบสอง

Voor het Koninkrijk België
Pour le Royaume de Belgique
Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

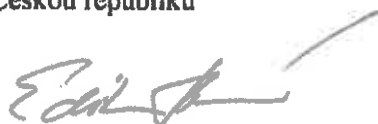
Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

Za Českou republiku

For Kongeriget Danmark

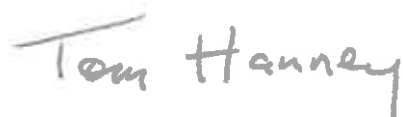
Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

**Thar ceann na hÉireann
For Ireland**

Για την Ελληνική Δημοκρατία

A handwritten signature in Greek, appearing to be 'Σπύρος Κωνσταντίνου', written in a cursive style.

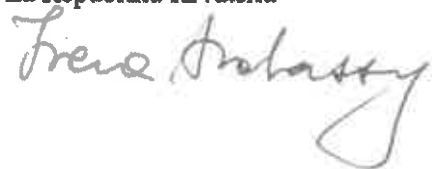
Por el Reino de España

A handwritten signature in Spanish, appearing to be 'Luis María', written in a cursive style.

Pour la République française

A handwritten signature in French, appearing to be 'Pésc', written in a cursive style.

Za Republiku Hrvatsku

A handwritten signature in Croatian, appearing to be 'Irena Dubasny', written in a cursive style.

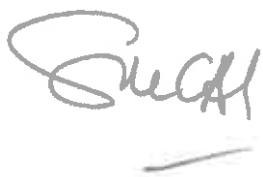
Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā -

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

Magyarország részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

Für die Republik Österreich

Nikolaus Jandl

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Janusz Szyszka

Pela República Portuguesa

António Costa

Pentru România

Bogdan

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

**Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland**

För Konungariket Sverige

За Европейския съюз
Por la Unión Europea
Za Evropskou unii
For Den Europæiske Union
Für die Europäische Union
Euroopa Liidu nimel
Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
For the European Union
Pour l'Union européenne
Thar ceann an Aontais Eorpaigh
Za Europejsku uniju
Per l'Unione europea
Eiropas Savienības vārdā –
Europos Sąjungos vardu
Az Európai Unió részéről
Għall-Unjoni Ewropea
Voor de Europese Unie
W imieniu Unii Europejskiej
Pela União Europeia
Pentru Uniunea Europeană
Za Európsku úniu
Za Evropsko unijo
Euroopan unionin puolesta
För Europeiska unionen

สำหรับราชอาณาจักรไทย

Продходният текст е заверено копие на оригинала, депозиран в архивите на Генералния секретариат на Съвета в Брюксел.
 El texto que precede es copia certificada conforme del original depositado en los archivos de la Secretaría General del Consejo en Bruselas.
 Předchozí text je ověřeným opisem originálu uloženého v archivu generálního sekretariátu Rady v Bruselu.
 Foransättande tekst er en bekræftet kopi af originaldokumentet deponeret i Rådets Generalsekretariats arkiver i Bruxelles.
 Der vorstående Text ist eine beglaubigte Abschrift des Originals, das im Archiv des Generalsekretariats des Rates in Brüssel hinterlegt ist.
 Eelnev tekst on tõestatud koopia originaalist, mis on antud hoiule nõukogu peasekretariaadi arhiivi Brüsselis.
 Το ανωτέρω κείμενο είναι κυρωμένο αντίγραφο του πρωτοτύπου που είναι κατατεθειμένο στο αρχείο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου στις Βρυξέλλες.
 The preceding text is a certified copy of the original deposited in the archives of the General Secretariat of the Council in Brussels.
 Le texte qui précède est une copie certifiée conforme à l'original déposé dans les archives du secrétariat général du Conseil à Bruxelles.
 Le cóip dhéimhniúithe é an téacs roimhe seo den scríbhinn bhunaidh a taisceadh i gceartlann Ard Rúnaíocht na Comhairle sa Bhrúiséil.
 Predhodni je tekst ovjereni primjerak izvornika pohranjenog u arhivu Glavnog tajništva Vijeća u Bruxellesu.
 Il testo che precede è copia certificata dell'originale depositato negli archivi del Segretariato generale del Consiglio a Bruxelles.
 Šis teksts ir apliecināta kopija, kas atbilst oriģinālam, kurš deponēts Padomes Ģenerālsekretariāta arhīvā Briselē.
 Pirmiau pateiktas tekstas yra Tarybos generalinio sekretoriato archyvuose Briuselyje deponuoto originalo patvirtinta kopija.
 A fenti szöveg a Tanács Főtitkárságának brüsszeli irattárában letétbe helyezett eredeti példány hiteles másolata.
 It-test précédenti huwa kopja ċertifkkata tal-original iddepożitat fl-arkivji tas-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill fi Brussell.
 De voorgaande tekst is een voor gelijkluidend gewaarmerkt afschrift van het origineel, nedergelegd in de archieven van het secretariaat-generaal van de Raad te Brussel.
 Powyższy tekst jest uwierzytelnionym opisem oryginału złożonego w archiwum Sekretariatu Generalnego Rady w Brukseli.
 O texto que precede é uma cópia autenticada do original depositado nos arquivos do Secretariado-Geral do Conselho em Bruxelas.
 Textul anterior constituie o copie certificată pentru conformitate a originalului depus în arhivele Secretariatului General al Consiliului la Bruxelles.
 Predchádzajúci text je overenou kópiou originálu, ktorý je uložený v archíve Generálneho sekretariátu Rady v Bruseli.
 Zgoranje besedilo je overjena kopija izvornika, ki je deponiran v arhivu generalnega sekretariata Sveta v Bruslju.
 Edellä oleva teksti on oikeaksi todistettu jäljennös Brysselissä olevan neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetusta alkuperäisestä tekstistä.
 Ovanstående text är en bestyrkt kopia av det original som deponerats i rådets generalsekretariats arkiv i Bryssel.

Брюксел,
 Bruselas,
 Brusel,
 Bruxelles, den
 Brüssel, den
 Brüssel,
 Βρυξέλλες,
 Brussels,
 Bruxelles, le
 An Bhrúiséil,
 Bruxelles,
 Bruxelles, adkl
 Brisele,
 Briuselis
 Brüssel,
 Brussel,
 Brussel,
 Bruksela, dnja
 Bruxelles, em
 Bruxelles,
 Brussel
 Brussel,
 Bryssel,
 Bryssel den

19 -12- 2022

За генералния секретар на Съвета на Европейския съюз
 Por el Secretario General del Consejo de la Unión Europea
 Za generálního tajemníka Rady Evropské unie
 For Generalsekretæren for Rådet for Den Europæiske Union
 Für den Generalsekretär des Rates der Europäischen Union
 Euroopa Liidu Nõukogu peasekretäri nimel
 Για τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 For the Secretary-General of the Council of the European Union
 Pour le secrétaire général du Conseil de l'Union européenne
 Thar ceann Ard Rúnaí Chomhairle an Aontais Eorpaigh
 Za glavnog tajnika Vijeća Europske unije
 Per il Segretario Generale del Consiglio dell'Unione europea
 Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretāra vārdā –
 Europos Sąjungos Tarybos generalinio sekretoriaus vardu
 Az Európai Unió Tanácsának főtitkára nevében
 Ġhas-Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
 Voor de Secretaris-Generaal van de Raad van de Europese Unie
 W imieniu Sekretarza Generalnego Rady Unii Europejskiej
 Pelo Secretário-Geral do Conselho da União Europeia
 Pentru Secretarul General al Consiliului Uniunii Europene
 Za generálneho tajomníka Rady Európskej únie
 Za generalnega sekretarja Sveta Evropske unije
 Euroopan unionin neuvoston pääsihteerin puolesta
 För generalsekretæren för Europeiska unionens råd

M. van den HEUVEL
 Director-General

Stwierdzam zgodność
fotokopii z ~~oryginałem~~/odpisem

Warszawa, dnia 14.04.2023.

Juliusz Juchniewicz
Zastępca Dyrektora
DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY

Minister do Spraw Unii Europejskiej

DPU.E.920.2487.2021.DL(16)

Warszawa, 15 maja 2023 r.

Dot.: DPT.2709.6.2022 / 9

Pan Zbigniew Rau
Minister Spraw Zagranicznych

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej *Umowy ramowej o wszechstronnym partnerstwie i współpracy między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Królestwem Tajlandii, z drugiej strony, sporządzonej w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r., wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej*

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym projektem wniosku o ratyfikację umowy międzynarodowej pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Nie zgłaszam zastrzeżeń co do zgodności umowy z prawem Unii Europejskiej.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra do Spraw Unii Europejskiej

Karolina Rudzińska

Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/